

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

ШОСТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №21

Стенограма пленарного засідання

16 листопада 2021 року

Київ 2021

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ІХ СКЛИКАННЯ

ШОСТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №21

Стенограма пленарного засідання

16 листопада 2021 року

Редакційне управління
Головного управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання двадцять перше
(Вівторок, 16 листопада 2021 року)

Складення присяги народними депутатами України	...6
Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...7
Заяви депутатських фракцій і груп:	
«Партія «За майбутнє»	...16
«Голос»	...17
Відхилення проектів постанов:	
«Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (№ 3205-2 від 25.05.2020 року)» (№ 3205-2П)	...18
«Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (№ 3205-2 від 25.05.2020 року)» (№ 3205-2-П1)	...18
«Про скасування рішення Верховної Ради України від 04 листопада 2021 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (№ 3205-2 від 25.05.2020)» (№ 3205-2-П2)	...18
Оголошення про входження народних депутатів України Кострійчука С.В., Козиря С.В., Войцехівського В.О. до складу депутатської фракції «Слуга народу»	...24
Прийняття Постанови «Про внесення змін до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання».	...24

Прийняття рішення про визначення проекту Закону «Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)» невідкладним та скорочення наполовину строків внесення альтернативних законопроектів та надання висновків комітету щодо нього	...28
Прийняття рішення про визначення проекту Закону «Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)» невідкладним та скорочення наполовину строків внесення альтернативних законопроектів і надання висновків комітету щодо нього	...29
Прийняття рішення про визначення проекту Закону «Про внесення зміни до розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» невідкладним та скорочення наполовину строків внесення альтернативних законопроектів і надання висновків комітету щодо нього	...32
Внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку із утворенням (ліквідацією) районів	...35
Прийняття Закону «Про медіацію»	...40
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання електронних адрес»	...45

Відхилення проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення належного повідомлення учасників судового процесу та направлення копій судових рішень»	...53
Прийняття у першому читанні за основу із скороченням наполовину строків підготовки до другого читання проектів законів:	
«Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України»	...54
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення»	...60
Прийняття у першому читанні за основу проекту Закону «Про правотворчу діяльність»	...65
Інформація про виключення народного депутата України Дмитрука А.Г. зі складу депутатської фракції політичної партії «Слуга народу»	...71
Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення системи ціноутворення в будівництві автомобільних доріг загального користування	...71
Прийняття законів:	
«Про критичну інфраструктуру»	...73
«Про адміністративну процедуру»	...79
Прийняття у першому читанні за основу із скороченням наполовину строків підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку систем накопичення енергії»	...91
Інформація про створення міжфракційного депутатського об'єднання «Розумна політика»	...99

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ДВАДЦЯТЬ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
16 листопада 2021 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати та гості Верховної Ради! Шановні колеги, прошу народних депутатів підготуватися до електронної реєстрації. І нагадую, що після початку реєстрації необхідно, утримуючи сенсорну кнопку, натиснути на зелену кнопку «За» та утримувати ці дві кнопки одночасно до кінця реєстрації, тобто до появи результатів на табло.

Шановні колеги, готові реєструватися?

У залі зареєструвалися 168 народних депутатів України. Пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Шановні народні депутати, сьогодні день народження у наших колег народних депутатів України: Ігоря Володимировича Василіва, «Слуга народу», давайте привітаємо (*Оплески*), а також Павла Миколайовича Сушка, теж «Слуга народу», давайте привітаємо (*Оплески*).

Шановні народні депутати, сьогодні також відзначається День працівників радіо, телебачення та зв'язку. Це професійне свято режисерів, операторів, журналістів, продюсерів та інших людей, які творчо і натхненно виконують важливу для держави роботу. Давайте побажаємо їм здоров'я, наснаги, нових професійних звершень! І дякуємо за нелегку працю. Дякуємо.

Зараз ми переходимо до складення присяги народних депутатів.

Шановні народні депутати, 12 листопада 2021 року Центральна виборча комісія зареєструвала народних депутатів України, обраних на проміжних виборах народного депутата України 31 жовтня 2021 року в одномандатному виборчому окрузі № 184 Козиря Сергія В'ячеславовича, в одномандатному виборчому окрузі № 197 Войцехівського Віталія Олександровича, та обраного на позачергових виборах народних депутатів України 21 липня 2019 року в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі Кострійчука Сергія Володимировича, включеного до виборчого списку політичної партії «Слуга народу».

Відповідно до статті 79 Конституції України перед вступом на посаду народні депутати України складають присягу перед Верховною Радою України.

Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В., народний депутат України (одномандатний виборчий округ № 184, Черкаська область, політична партія «Слуга народу»). Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу. Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Вітаємо, Сергію В'ячеславовичу, вас. Просимо зайняти своє місце в залі.

Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Войцехівський Віталій Олександрович. Будь ласка.

ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ В.О., народний депутат України (одномандатний виборчий округ № 197, Черкаська область, політична партія «Слуга народу»). Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу. Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Вітаємо, Віталію Олександровичу.

Для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Кострійчук Сергій Володимирович.

КОСТРІЙЧУК С.В., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу. Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вітаємо, Сергію Володимировичу.

Шановні народні депутати, вітаємо вас всіх з вступом на посаду і бажаємо дотримуватися того, що ви проголосили зараз. Прошу зайняти свої місця в залі.

Шановні народні депутати, відповідно до статті 25 Регламенту у вівторок ми маємо 30 хвилин для виступів уповноважених представників депутатських фракцій та груп для внесення пропозицій, оголошення заяв і повідомлень. Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи.

Слово надається народній депутатці України Приходько Наталії Ігорівні, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ПРИХОДЬКО Н.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово Нестору Івановичу Шуфричу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, пане Голово. Шановні колеги! Маємо 838 загиблих українців від COVID-19 за минулу добу. Це є вирок владі, що ми є другими чи третіми за кількістю загиблих за добу в світі, а за кількістю вакцинованих, при всіх переможних реляціях пана Ляшка, міністра так званого, ми є передостанніми або останніми в Європі.

Ми що, не знали, що буде Дельта восени? Ми не знали, що потрібен кисень? Ми не знали, що потрібні ліжка? Все це знали.

А ми не знали, що настане зима, що потрібне вугілля, що треба мати стратегічний запас на наших електростанціях? Держрезерву! Сьогодні ми дивимося за сперечанням приватної структури з державною енергетичною системою і компанією. Як це так сталося, що ми стоїмо перед реальною загрозою відключення і енергетичного колапсу, а працюють наші електростанції фактично з коліс?

На цьому фоні ми бачимо загострення на лінії розмежування. По Мар'янці кулі літають. Сьогодні ми бачимо іншу загрозу: знову придумали будувати якусь стіну між Україною і Білоруссю. З Росією вже побудували – гроші розкрали і все.

І що робить сьогодні влада? Замість того щоб вирішувати питання життя, безпеки наших громадян, миру у нашій країні, про що вже нам говорять французькі партнери, німецькі партнери, коли у Вашингтоні кажуть, що готові нам допомогти в реалізації Мінських угод, нині влада займається переслідуванням журналістів. Лідера опозиції Віктора Медведчука продовжують тримати безпідставно під арештом. Зараз проводять обшуки у нашого товариша Іллі Киви. Це замість того, щоб зберегти життя наших громадян, взяти на себе реальну відповідальність, а не обіцяти 1 тисячу гривень за щеплення від коронавірусу. Чому це не почали робити тоді, коли ми це вимагали?

Навесні ми говорили: працюйте з людьми. Ще не було ні вакцин, ні центрів вакцинації. Але ми вже тоді попереджали: переконуйте, стимулюйте людей до вакцинації, вакцини будуть, але люди не будуть розуміти навіщо, бо вони не довіряють владі.

Сполучені Штати – 73 відсотки, Ізраїль на сьогодні – 90 відсотків, Угорщина – 65 відсотків. Там владі довіряють, а вам – ні.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Поляку Владиславу Миколайовичу, депутатська група «Довіра».

Кулініч Олег Іванович. Будь ласка.

КУЛІНІЧ О.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 147, Полтавська область, самовисуванець). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановні виборці! Хочу озвучити ті проблеми, які на сьогодні найбільше турбують наші громади і, відповідно, наших виборців.

Насамперед це питання опалювального сезону. І це не може не хвилювати людей, бо зима вже за два тижні. До цього часу не всі бюджетні установи підписали договори з «Нафтогазом». За нашою інформацією близько 30 відсотків бюджетних установ до цього часу не підписали такі договори. Тому саме на це має бути спрямовано основні зусилля Міністерства енергетики, адже це опалення в школах, в дитячих садках і лікарнях. І для громад – це питання номер один.

Досі незрозуміла ситуація щодо тарифу на електроопалення (ще одне питання), бо з 1 січня 2021 року уряд скасував пільгу на електроопалення, встановивши єдиний тариф 1,68 за кіловат-годину. По факту вартість електроенергії зросла майже на 50 відсотків. Неодноразово ставив це запитання міністру енергетики, відповіді – нуль. А обов'язково цю ситуацію треба врегульовувати і відновити ці пільги, бо люди якраз і переходили на електроопалення, щоб заощадити кошти.

Ще одна величезна проблема, яка є на сьогодні, – це проблема з електроенергією в наших лікарнях, які переповнені важкохворими і важкохворими якраз на COVID-19. У кінці жовтня Держенергонагляд заявив про проведення перевірки технічного стану резервних джерел живлення в наших лікарнях.

Результати цієї перевірки катастрофічні: у більшості лікарень відсутні альтернативні джерела живлення. Вони або відсутні, або перебувають у неробочому стані.

Рік тому в жовтні ми мали страшну трагедію на Львівщині, коли двоє пацієнтів під ШВЛ померли через те, що були перебої з електропостачанням.

Тому Кабінет Міністрів повинен завершити повну перевірку всіх медичних закладів і забезпечити відповідними коштами наші громади для придбання альтернативних джерел живлення або їх відновлення. І дуже хотілося б, щоб ця перевірка закінчилася логічними діями уряду, тобто додатковими коштами, а не адміністративними санкціями стосовно керівників медичних закладів.

І останнє. Треба терміново врегулювати систему оплати праці для всіх медичних працівників, в тому числі і для працівників первинної ланки медицини, які проводять вакцинацію, амбулаторний прийом і безпосередньо контактують із хворими на COVID-19. На сьогодні більшість із них ніяких доплат не отримують, а це просто несправедливо.

Тому звертаємося до уряду з вимогою врегулювати всі ті питання, які я щойно озвучив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Кубіву Степану Івановичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність». Геращенко Ірина Володимирівна.

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу надати слово Ірині Геращенко. Дякую.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дорогі українці! «Прачечная» з відбілювання Зеленського оприлюднила так званий звіт, у якому навіть ця «прачечная» була змушена визнати, що операція стосовно «вагнерівців» була. Щоправда, так і не встановлено, а хто ж зрадив українські спецслужби, бо не спромоглися допитати Зеленського і керівника його Офісу.

Хочу зауважити, що Зеленський і весь його Офіс більше року брехали українцям про те, що ніяких «вагнерівців» не було. І, власне, це є державна зрада. Але на сьогодні спецслужбам, зокрема ДБР, СБУ, немає часу займатися державною зрадою, вони зайняті «кошмаренням» опозиції.

Власне, так само влада бреше сьогодні українцям про те, що начебто на кордонах все спокійно, не помічаючи надзвичайно серйозні сигнали українських стратегічних партнерів, які говорять про аномальне скупчення російської зброї, техніки і російської армії на наших кордонах. Ми бачимо неадекватні дії влади, яка навіть цього не визнавала. Так само неадекватними є дії української влади і її повна брехня в контексті протидії коронавірусу.

Зеленський збрехав українським медикам про те, що з 2020 року їм будуть сплачувати 20 тисяч гривень зарплати і щонайменше 12 тисяч гривень медперсоналу. І сьогодні, коли рейтинги летять вниз, Банкова, замість того щоб відповідати за державну зраду, відповідати за брехню постійну, що стосується армії, замість того щоб займатися лікарями, щоб утримати їх в лікарнях і виплатити всі борги, заявляє про абсолютно популістичну Вовину тисячу.

Очевидно, що ми підтримуємо будь-які кампанії, спрямовані на широку вакцинацію. Але є запитання: хто сьогодні понесе відповідальність за 75 тисяч смертей українців? Очевидно, що це найвеличніший лідер сучасності і голова координаційної ради по боротьбі з коронавірусом Зеленський, який жодного разу цю свою координаційну раду не збирав.

Так само на сьогодні склалася величезна напруга і критична ситуація в енергетичній галузі. На українських складах залишається менше 400 тисяч тонн вугілля. А для того щоб врятувати Україну від холодної зими, на сьогодні вугілля закупають приватні компанії. І от цікаво, як Зеленський чужі маски зустрічав, то сьогодні він буде зустрічати вугілля, яке закупають олігархи, ненависні Зеленському.

Тому, насправді, ми вимагаємо від Верховної Ради: перше – створити реальну ТСК щодо «вагнерівців», державні зрадники мають відповідати за зраду; друге – поставити в порядок денний законопроект про визнання «вагнерівців» терористичною організацією, це проект закону [№ 3735](#); третє – на сьогодні лікарі мають отримувати доплати, і тому законопроект [№ 6006](#) нашої фракції має бути негайно поставлений в порядок денний...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Івченку Вадиму Євгеновичу, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Я хочу побажати здоров'я всім депутатам у цьому залі і вашим родинам, вашим близьким, вашим друзям. Але я хочу сказати, що з захистом життя людей країні дуже не пощастило.

Наша команда за той несесійний тиждень об'їхала дуже велику кількість лікарень, декілька областей країни. Я хочу сказати вам, шановні депутати більшості, ви коли-небудь бачили, як людина помирає від COVID-19 без кисню? Ви коли-небудь бачили, як б'ються родичі цієї людини і не можуть нічим їй допомогти? Ви коли-небудь відчували, що є ліки, які рятують від COVID-19, але цих ліків немає в лікарні, а в родини немає грошей, щоб їх закупити? Дай боже, вам ніколи не бачити дітей під ШВЛ.

Але я хочу у вас запитати: чому сьогодні це не є пріоритетом – захист людей, їх життя, їх здоров'я? Коли ми об'їхали лікарні, ми побачили декілька речей, які несумісні взагалі з розумінням моралі, честі і совісті.

Перше. Більше 50 відсотків лікарень в Україні не мають кисню. Ви уявляєте, що це таке? І чому на сьогодні не вжито надзвичайних заходів, які рятують людей?

Ви знаєте, що на сьогодні жодна лікарня в країні, в тому числі опорні по COVID-19, не мають препарату ремдесивір, який передбачено протоколом лікування МОЗ, який треба уколоти важко хворим людям у перші три дні. Ви знаєте, що немає цього препарату і люди сьогодні помирають не тому, що COVID-19 страшна хвороба, так, це страшна хвороба, але тому що немає кисню, немає ремдесивіру.

А ви знаєте, що практично в усіх лікарнях лікарям, медичному персоналу, які працюють з хворими на COVID-19, недоплачують 300 відсотків до окладу і вони сьогодні отримують у п'ять разів менше, ніж їхні колеги в Польщі. Що ви робите?

Крім того, всі головні лікарі, колективи сказали, що тільки третину вартості медичних послуг враховано в бюджеті на цей рік, а на наступний не враховано ні видатки на боротьбу з COVID-19, ні нормальні видатки на охорону здоров'я.

Ми вимагаємо негайно переглянути бюджет на цей рік і на наступний рік. І сьогодні ми бачимо в парламенті, що знову 2,5 мільярда списують на будівництво доріг. Ви при своєму розумі? Хто буде за це відповідати – за життя людей?

Друге, що відбувається. Немає грошей в бюджеті, щоб людям платити заробітну плату в медичній сфері. Ми будемо вимагати порушувати кримінальні справи за те, що робиться в країні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Бобровській Соломії, фракція «Голос».

БОБРОВСЬКА С.А., секретар Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Об'єднання «Справедливість». Шановні колеги! Я із міста Рівного. У Рівненській області є таке село, яке називається Городище, воно знаходиться фактично на кордоні з Республікою Білорусь. І хочу вам сказати, що з минулого тижня, окрім платіжок, які надійдуть цього місяця вже за початок опалювального сезону, і окрім стану в лікарнях, обговорюють ще одну річ – стан і ситуацію на кордоні.

Що ми будемо робити у разі, якщо болота і ліси не захистять наш кордон? А саме цей аргумент дуже часто чую від своїх колег: не переживайте, бо ландшафтні перепони не дадуть можливості мігрантам, які фактично на сьогодні є живим щитом (а Білорусь із Москвою займаються державним тероризмом), піти сюди потоком або ж стати інструментом в цій гібридній війні з Європейським Союзом, а відтак – цілком можливо і з нами.

Уся увага на сьогодні прикута не лише до північного кордону, а й до того, що відбувається на східному кордоні України із концентрацією військ.

Але в мене інше питання. Окрім того, що Білорусь просить в Кремля поставити і на західний кордон «іскандери», які вже стоять, до речі, в Калінінграді і в Криму, є запитання: що робимо ми?

Ви знаєте, півтора року тому парламент висловив свою чітку позицію про те, що ми не визнаємо президента Білорусі, якого було обрано на фактично нелегітимних виборах. Ми зверталися до нашого уряду з проханням розробити програму імпортозаміщення. Тому що Білорусь для України фактично є сьомим партнером по торгівлі. Запитання: що зробив наш уряд, тихенько замовчуючи, ховаючи очі в пісок? Я розумію, що в п'ятницю буде міністр внутрішніх справ, буде розказувати про 7 мільярдів і про побудову нарешті кордону з Республікою Білорусь. Хоча така необхідність була очевидною з 2014 року.

Ще раз хочу підкреслити для тих, хто знаходиться далеко від поліських районів, регіонів, що болота і ліси – це, насправді, найкращий спосіб перетину фактично неіснуючого кордону.

Так ось, у мене прохання прийти, доповісти парламенту не лише про те, яким чином будемо будувати кордон, який мав будуватися ще вчора, починаючи з інженерних робіт (це не так складно – поставити сім пунктів розмежування кордону на кшталт величезного проекту «Стіна», який було провалено, на межі з Харківською областю), а й пояснити, яким чином надалі будемо заміщати закупівлю бітуму чи бензину номер 92.

У мене прохання на п'ятницю викликати не лише міністра внутрішніх справ, а й міністра економіки, щоб він доповів із цих питань: яким чином буде відбуватися імпортозаміщення і припинення торгівлі з Республікою Білорусь.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Бондарю Віктору Васильовичу, депутатська група «Партія «За майбутнє».

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні колеги! Дуже важко інколи визнавати свої помилки, тим більше, коли про них говориш, а їх не враховують і не роблять висновків, а потім думають, як так вийшло.

Я сьогодні знову хочу «слугам народу» повторити і ще раз нагадати. Ми багато за останні два роки підказували вам з цієї трибуни, що робити, як робити, в яких напрямках. Особливо рік тому я на цьому наголошував, казав учора на засіданні Погоджувальної ради і сьогодні повторюю, що треба було, коли була найнижча ціна на європейських газових хабах виходити на ринок, закуповувати газ за найнижчою ціною, яка була історично на той момент у Європі, – 70-80 євро.

Ніхто не слухав. На рахунках лежали мільярди доларів «Нафтогазу», ніхто не вийшов на ринок, сьогодні купуємо газ за ціною в 10-15 разів вище.

Я казав про ситуацію в «Енергоатомі» – ніхто не чув, не хотів допомагати. На сьогодні маємо шалену кризу на ринку електроенергії, на сьогодні немає вугілля. І знову пожинаємо плоди.

Я вчора і останні пару тижнів повторюю, що є ще наступні загрози, які зараз треба терміново ліквідувати. Вкрай критична ситуація в «Укрзалізниці». Останні декілька років практично не було проведено капітального ремонту колійного господарства, не проведено модернізації електромереж, потужної електрифікації. Практично 70 відсотків тягових підстанцій, трансформаторів, вимикачів, реле (усе це має термін експлуатації 40-50 років) вже на грані аварійного стану, воно не буде працювати. Те саме – контактний провід, те саме – несучі кабелі, те саме – допоміжна техніка для проведення ремонтів. Колійне господарство зруйноване на 70 відсотків і таке інше.

Я кажу для того, щоб не лякати країну, а тому що на сьогодні в уряді є можливість передбачити в бюджеті кошти, не вилучати кошти через дивіденди з Укрзалізниці, залишити їм прибутки, які вони заробляли протягом останнього року і зароблять у наступному році, як планується, і дати можливість їм за два чи три роки вийти з цієї кризової ситуації. Інакше, я повторюю сьогодні, щоб ви почули, через рік-півтора ви будете зупиняти залізниці в Україні і терміново вирішувати це питання. Але дев'ять жінок не народять дитину за один місяць. Для того щоб вирішити це питання, потрібні реальні терміни, реально рік-два, щоб українські виробники виробили обладнання, постачили і залізниця змогла це все зробити. Це два роки мінімум.

Та сама ситуація з енергозбереженням. Я виступаю рік, другий рік – ніхто не чує. Ми маємо на сьогодні енергетичну кризу. Якби передбачили кошти в минулому бюджеті, як я казав, 3,5 мільярда гривень на програми енергозбереження, на сьогодні в кожному регіоні вже відбулася б велика трансформація. Комунальні підприємства, теплопостачальні підприємства, державні установи мінімум на 30-40 відсотків скоротили б усі свої витрати на теплопостачання у школи, садочки тощо. Передбачте ці кошти зараз в наступному бюджеті – 5 мільярдів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Мошенець Олені Володимирівні, фракція політичної партії «Слуга народу».

МОШЕНЕЦЬ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово новообраній голові політичної партії «Слуга народу» Олені Шуляк.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Шуляк. Будь ласка.

ШУЛЯК О.О., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий

округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановні народні депутати! Я хочу сьогодні ще раз привітати наших колег Сергія Кострійчука, Віталія Войцехівського і Сергія Козиря, які сьогодні склали присягу і стали повноправними депутатами, членами нашої великої політичної команди, для того щоб разом втілювати ті зміни і ті реформи, за які бореться наша партія «Слуга народу».

Проміжні вибори до Верховної Ради України, які пройшли 31 жовтня 2021 року в 184 та 197 округах, засвідчили, кому реально довіряють люди та яку політичну силу підтримують. Наші висуванці від нашої політичної партії «Слуга народу» перемогли на них із більш ніж переконливим результатом. Сергій Козир здобув на Херсонщині 64 відсотки голосів виборців, а його найближчий опонент із політичної сили, яка постійно говорить, що нібито у влади обвалилися рейтинги, набрав у п'ять разів менше. Віталій Войцехівський на Черкащині отримав понад 46 відсотків голосів виборців, що в два рази більше ніж у кандидата, який дуже довго вважав себе хазяїном цього округу.

Такі результати, без перебільшення, є найкращим підтвердженням того, що наша команда впевнено рухається в політичне лідерство в Україні, незважаючи на критику і крики, маніпуляції і викривлення наших опонентів, які вже два роки не можуть змиритися з тим, що влада їм уже не належить. Як ми бачимо, між заявами і реальним станом справ держави величезна прірва, і люди поки що довіряють нам, підтримують нас, голосують за нас, що є найкращою оцінкою наших дій.

Приміром, цього тижня ми продовжуємо також плідно працювати і за потреби будемо скликати позачергові засідання, для того щоб пришвидшити прийняття надважливих законодавчих ініціатив у стінах Верховної Ради. Зокрема, цього тижня, колеги, ми будемо розглядати, без перебільшення, революційний законопроект про адміністративну процедуру, яким буде докорінно змінено відносини громадян із чиновниками, і адміністративні послуги стануть ще зручнішими, ще більш доступними для людей України. Ми продовжуємо працювати над тим, щоб держава ставала сервісом, а не державою-карателем.

Також цього тижня ми розглянемо законопроект [№ 6293](#), прийняття якого дасть можливість пришвидшити оснащення лікарень кисневими станціями, і законопроект [№ 6297](#), яким пропонується на підтримку в період карантину з державного бюджету виділити 3 мільярди гривень.

І хочу сказати, що попри те, що на сьогодні медики фіксують стабілізацію ситуації із захворюваністю на COVID-19, ситуація в лікарнях залишається дуже складною. Тому попри все це я закликаю вас усіх вакцинуватися, бути здоровими. І пам'ятайте, що саме від...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, час для виступів вичерпано. Але перед тим як перейти до розгляду питань, маю повідомити, що є дві заяви про дві перерви із заміною на виступи.

Я запрошую до слова народну депутатку України Анну Скороход, 3 хвилини на виступ. І після цього народна депутатка Совсун, 3 хвилини на виступ. І будемо переходити до розгляду питань.

Анна Костянтинівна. Будь ласка.

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, сьогодні рівно 40 днів, як перестало битися серце Антона Полякова. Я прошу всіх вшанувати його хвилиною мовчання.

(Хвилина мовчання).

Дякую.

Мною було зареєстровано проект постанови [№ 6300](#) про утворення тимчасової слідчої комісії. На жаль, було подано кандидатів від усіх фракцій і груп, окрім «Слуги народу».

Я дуже прошу Голову Верховної Ради, пане Стефанчук, я дуже прошу голову регламентного комітету невідкладно зібратися, провести засідання комітету, надати висновок, для того щоб цей проект постанови можна було проголосувати в залі.

А вас, шановні колеги, я щиро прошу підтримати цей проект постанови для того, щоб ми з вами змогли розібратися у вбивстві Антона Полякова. Я знаю, що зараз мені закидають конфлікт інтересів. Я не розумію, в чому може бути мій конфлікт інтересів, оскільки ні за Цивільним, ні за Кримінальним процесуальним, ні за Сімейним кодексом я ніяких взагалі прав не маю. Тому я не вбачаю жодного конфлікту інтересів. І я прошу підтримати цю ТСК з пропозицією мого головування в ній.

Також я хочу сказати, що тимчасові слідчі комісії створюються для того, щоб ми могли розібратися в тій чи тій ситуації всебічно і повноцінно. І я вам можу назвати 17 ТСК, які було створено у зв'язку із вбивствами народних депутатів або публічних осіб.

І я прошу не казати про те, що ТСК не може здійснювати парламентський контроль і не може досліджувати матеріали кримінального провадження. Це не так. У нас це чітко визначено законодавством, є чітка практика роботи Верховної Ради, коли ТСК розбирається в кримінальних провадженнях.

Ви знаєте, я розумію, що для мене це так само є і особисте, але я відверто прошу вас, кожного з вас пам'ятати про Антона і надати можливість розібратися і добитися істини в цій справі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Совсун Інні Романівні, фракція «Голос», 3 хвилини. Будь ласка.

СОВСУН І.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Шановні громадяни України! Шановні колеги! Учора від COVID-19 в Україні померло 838 людей. Ми можемо думати, що епідемія йде на спад, але, на превеликий жаль, ці цифри вказують на те, що епідемія з нами буде ще дуже довго. І для епідемії необхідні чіткі кроки влади для того, аби їй протидіяти. На превеликий жаль, влада реагує дуже пізно.

Ми всі пам'ятаємо, як ми тут всім залом парламенту голосували ініційований «Голосом» законопроект про виділення грошей на кисень. На превеликий жаль, пізно, але все-таки ми цю проблему зараз перекрили. Але насправді жодні кисневі станції не вирішують проблеми з COVID-19, якщо в нас не буде належного рівня вакцинації. На жаль, рівень вакцинації на сьогодні залишається найнижчим у Європі. Непристойно мало українців отримали першу, не кажучи вже про другу, дозу вакцини. Для цього є причини: на превеликий жаль, влада провалила інформаційну кампанію щодо вакцинації.

Тільки 6 жовтня було виділено аж 25 мільйонів гривень на те, аби інформувати громадян про вакцинацію, в той день ми вже мали 350 загиблих від COVID-19. Зараз влада пропонує інший фантастичний крок: виділити по тисячі гривень кожній людині, яка є вакцинованою, пропонують на це виділити аж 3 мільярди гривень.

Ви знаєте, громадяни, я знаю, що, на жаль, серед українських дітей 30 відсотків не знає математики. Я не розумію, чому відсоток тих, хто не знає математику, настільки великий серед влади.

Скільки людей зможе отримати по тисячі гривень, якщо виділити всього 3 мільярди? Це 3 мільйони людей. На сьогодні в нас вже є 9 мільйонів вакцинованих. Скажіть, будь ласка, скільки грошей влада зараз планує викинути даремно для того, аби мотивувати начебто людей вакцинуватися? Це нереалістично математично, це нереалістично з точки зору бюджету.

Натомість в «Голосу» є інша пропозиція. Запрошую всіх колег в залі долучитися до підписання ініційованого мною законопроекту, який покликаний стимулювати наших сімейних лікарів у тому, аби провадити інформаційну кампанію. Давайте встановимо доплати лікарям-сімейникам для того, аби вони інформували своїх громадян і у разі, якщо досягатимуть певного показника вакцинації, ці лікарі будуть отримувати доплати. Це правильний цивілізований крок, це підтримка наших лікарів у час епідемії. Це просвітництво, а не стимулювання до того, аби отримати 1 тисячу гривень, 500 заплатити за фальшивий сертифікат і ще 500 залишити собі.

Давайте думати стратегічно, підтримувати лікарів і підтримувати вакцинацію шляхом інформування, а не шляхом мотивації до того, аби купити сертифікати і аж ніяк не вирішити проблему. Дуже сподіваюся, що ця ініціатива знайде підтримку в цьому залі парламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до розгляду питань порядку денного. Перелік питань, що пропонуються для обговорення і прийняття рішення сьогодні вам надано. Переходимо до їх розгляду.

До розгляду пропонується три проекти постанов про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» ([№ 3205-2](#) від 25.05.2020 року). Це проекти постанов [№ 3205-2-П](#), [№ 3205-2-П1](#), [№ 3205-2-П2](#).

Повідомляю вас, що відповідно до частини дев'ятої статті 48 Регламенту це питання розглядається за скороченою процедурою та без голосування про включення його до порядку денного.

Тому я запрошую до слова народну депутатку України Юлію Володимирівну Тимошенко для представлення проекту постанови № 3205-2-П. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Закон № 3205-2, президентський. Дорогі друзі, я думаю, що я просто лаконічно скажу про цей закон, що ним передбачено. І, як наслідок, я думаю, що всі, хто мають совість у цій залі, проголосують за скасування цього рішення. Дійсно, ми наполягаємо на скасуванні рішення про прийняття цього закону.

Про що цей закон. Цей закон про те, що створюється так званий фонд гарантування кредитів нібито для аграріїв під заставу землі. Тобто аграрії в заставу віддають землю в банк. Цей фонд, який складається з державних грошей і іноземних компаній, іноземних банків, гарантує, і якщо аграрій не повертає кредит, то сільськогосподарська земля переходить цьому фонду. Я можу сказати, що це просто прихована модель продажу сільськогосподарської землі іноземцям.

Я пам'ятаю, як всі декларували, хто при владі, що земля іноземцям не буде продаватися. Так-от, цим законопроектом якраз створюється цей механізм. І можу сказати, що управляти цим фондом будуть іноземці, користатися цим фондом будуть іноземці і землю будуть отримувати із застави іноземці.

Насправді, це закон, яким забирають у селян землю. А зробити так, щоб селянин не повернув кредит, заклавши землю, в нашій банківській системі немає ніякої проблеми, це технологічно зроблять. І тому – це не підтримка фермерства, не підтримка аграрних підприємств, це реальне забирання землі у селян.

Тому ми пропонуємо скасувати цей закон. Якщо парламент не скасує цей закон, ми будемо звертатися до Конституційного Суду, тому що він суперечить Конституції України. Багато чого суперечить Конституції і рано чи пізно все це буде скасовано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Євтушку Сергію Миколайовичу, автору проекту постанови № 3205-2-П1.

ЄВТУШОК С.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Дякую, пане Голово. Фракція «Батьківщина», Рівненщина. Шановні колеги! У Верховній Раді України 4 листопада було прийнято рішення про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві».

Звісно, мені менше всього хотілося б говорити про ті порушення Регламенту під час проходження цього нормативно-правового акту. Але я хотів би знову-таки привернути увагу до самої філософії, яка витає зараз в цьому сесійному залі і підтримується більшістю.

Шановні колеги, процедура проходження законопроекту про продаж сільськогосподарської землі була прямо продавлена всупереч Конституції України. А саме головне, була прямо продавлена всупереч позиції власника – українського народу, адже за Конституцією саме український народ є власником своєї власної землі.

Я хочу сказати про те, що фракція «Батьківщина» зареєструвала подання і є суб'єктом, який буде виборювати разом з українцями на засіданні Конституційного Суду, аби саме цей суд скасував рішення, яким було надано право продавати сільськогосподарську землю і, на жаль, в тому числі не українцям.

Юлія Тимошенко, керівник фракції «Батьківщина», щойно говорила про те, що також у цьому законопроекті передається право у фінустанови, які будуть надавати кредити, володіти землею.

Шановні колеги, а хто ж у нас є власником цих фінустанов? А власником цих фінустанов, звісно, є не українці. Тому фракція «Батьківщина» іде до Конституційного Суду, аби дотримуватися і вибороти справедливості разом з українським народом. Проект постанови прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Кабаченку Володимирі Вікторовичу, автору проекту постанови № 3205-2-П2. Немає. Добре, я зрозумів.

Слово надається співдоповідачу – голові Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Сергію Віталійовичу Кальченку.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Регламентний комітет на своєму засіданні розглянув три проекти постанов Верховної Ради України про скасування рішення парламенту від 4 листопада цього року про прийняття в другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (проект закону № 3205-2). Проекти постанов внесено народними депутатами Тимошенко та Цимбалюком, Євтушком і Кабаченком.

Проектами цих постанов пропонується скасувати відповідне рішення Верховної Ради України, оскільки, як вказують автори проектів постанов, вказаний закон було прийнято, на їхню думку, з порушенням Регламенту та Конституції, натомість конкретних порушень Регламенту автори не наводять.

Отже, у підсумку комітет ухвалив висновки на проекти постанов Верховної Ради України № 3205-2-П, № 3205-2-П1 і № 3205-2-П2 і прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України визначитися шляхом голосування щодо прийняття чи відхилення цих проектів постанов.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Шановні колеги, є необхідність обговорювати ці проекти постанов? Є, да? Тоді прошу записатися: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату України Якименку Павлу Віталійовичу, фракція політичної партії «Слуга народу».

ЯКИМЕНКО П.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Я прошу передати слово Чорноморову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Артем Чорноморов.

ЧОРНОМОРОВ А.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 131, Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Дуже дякую, головуєчий. Шановні колеги! Знаєте, коли на минулому пленарному засіданні ми підтримали цей законопроект і 262 наших колеги проголосували «за», я думаю, що всі маніпулятивні речі, які зараз було висловлено з трибуни,

є чистої води нісенітницею, оскільки фінансова установа Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві ніякі застави не бере, а лише робить страховку для банків. Тому і маніпулятивний момент, що це не стосується малих фермерських господарств теж є чистою нісенітницею. Оскільки там чорним по білому чітко зазначено, що фонд гарантування кредитів створюється як страховий фінансовий механізм лише для фермерських господарств до 500 гектарів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Іоновій Марії Миколаївні, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ІОНОВА М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Артуру Герасимову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Шановні українці! Коли ми розглядали законопроект «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві», то між першим і другим читанням насправді було проведено дуже велику роботу з доопрацювання законопроекту, зокрема, було виключено контраверсійні норми, що дало змогу прийняти збалансований закон, який не тільки допоможе малим фермерам, а й стимулюватиме банки співпрацювати з малими та середніми фермерськими господарствами.

І хотів би нагадати, що якраз під час другого читання завдяки «Європейській солідарності» і фракціям опозиції було вилучено норму, якою дозволялося, точніше, заборонялося українцям керувати цією державною установою.

Тому керувати установою будуть українці, контрольний пакет належить державі Україна. В наглядовій раді більшість буде українців. Тому пропоную сьогодні утриматися під час голосування за цей проект постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Славицькій Антоніні Керимівні, фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя»

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово Колтуновичу Олександрю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович Колтунович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні колеги! Наша фракція, ви знаєте, вона не проти концепту підтримки і фінансової компенсації аграріям за ті чи ті проекти, які вони впроваджують у різних проектах, наприклад, щодо зрошення, щодо впровадження новітніх сучасних технологій тощо. Але ми категорично не приймаємо (і про це казали доповідачі проектів постанов) того, що земля буде виступати заставою і надалі її будуть набувати у власність іноземні банки і таке інше.

Я хотів би сказати, що ви не вирішили низку важливих проблем, які на сьогодні є в аграрній сфері. І взагалі-то ви обіцяли це зробити, коли ви запроваджували ринковий обіг земель сільськогосподарського призначення. Ви ж у минулому році провалили сільське господарство на 11,5 відсотка, у цьому році є часткове відновлення, але лише плюс 1,9 за дев'ять місяців поточного року. Тому з цієї точки зору, ви за два роки навіть на 10 відсотків просіли, майже на 10 відсотків, не кажучи вже про те, щоб ви його посилювали.

Якщо ви хочете посилювати кредитну спроможність аграріїв і інших суб'єктів господарської діяльності, ви маєте насамперед тримати стабільну облікову ставку. А що робить Національний банк? Національний банк, навпаки, її опускає. Якщо вона була 6 відсотків ще недавно, то зараз 8,5. А ні для кого не секрет, що зростання облікової ставки призводить до здорожчання вартості кредитів всередині країни. Ось чим займається Національний банк, наприклад, як стимулює і підтримує реальний сектор економіки.

Тому з цієї точки зору, я наполягаю на тому, що якщо ви хочете братися до питань підтримки агропромислового комплексу, то ви маєте займатися комплексно і сільськогосподарським машинобудуванням, і розвитком тваринництва і переробної промисловості, і інших моментів. Бо поки що ваші всі реформи призводять до того, що в частці експорту у нас тільки 5,5 відсотка – це готові харчі і продукти. А у ВВП менше 3 відсотків сільське господарство...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Івану Григоровичу Кириленку, фракція «Батьківщина».

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий

округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Шановні колеги! Чому ми виступаємо проти прийняття таких законопроектів? Друзі, знову створюється структура за бюджетні кошти, знову величезний апарат менеджерів, наглядової ради і величезні заробітні плати – НАК «Нафтогаз України», тільки вид збоку. Ми не говоримо, що це буде корупційна структура, хоча підозри є. Але є набагато простіші механізми, які дадуть можливість економно поводитися з бюджетними коштами.

Я хочу, щоб ви пригадали, що коли починався перший етап радикальної реформи після указу від 3 грудня 1999 року, коли прийшли працювати уже на початку 2000 року приватні структури, з'явилися приватні форми господарювання, тоді постало, дійсно, питання: як підтримати ринковими механізмами. І тоді було знайдено простий механізм, яким було забезпечено можливість не розбазарювати бюджетні кошти. Він називався «здешевлення кредитів комерційних банків». У бюджеті було закладено суму всього-на-всього 150 мільйонів гривень, що дало можливість за рахунок ефекту мультиплікації залучити 2,5 мільярда гривень коштів комерційних банків. І ви знаєте, був неврожайний 2000 рік, але повернення кредитів селянами становило 92 відсотки. Це фантастична була сума, фантастичний був механізм. Як застрахувати ризики сільського господарства? Держава пішла в наступному році на інший крок – здешевлення страхових внесків, і це теж спрацювало.

Друзі, не треба видумувати там, де не треба видумувати. Не треба винаходити велосипед, коли його вже давно винайдено. Здешевлення кредитів – раз, відшкодування частково страхових внесків – два. Апаратів не треба, фондів не треба, величезних зарплат за бюджетні кошти – теж. Ось до чого ми закликаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми завершили обговорення, шановні колеги. Прошу приготуватися до голосування та прийняття рішення.

Нагадаю, що ми зараз голосуємо за три проекти постанов, якими пропонується скасувати рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві».

Це три блокуючі постанови, тому я їх буду ставити по чергово.

Ставлю на голосування проект Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (№ 3205-2 від 25.05.2020 року) ([№ 3205-2-П](#)).

Готові голосувати? Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 52.

Рішення не прийнято.

Ставлю наступний проект Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (№ 3205-2 від 25.05.2020 року) ([№ 3205-2-П1](#)).

Готові голосувати? Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

І завершальний у цьому переліку проект Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 04 листопада 2021 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» (№ 3205-2 від 25.05.2020) ([№ 3205-2-П2](#)).

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Проекти постанов відхилено, шановні колеги.

Шановні колеги, невеличке оголошення.

Згідно з поданими заявами та відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого законом, повідомляю про вхідження народних депутатів України Кострійчука Сергія Володимировича, Козиря Сергія В'ячеславовича, Войцехівського Віталія Олександровича до складу депутатської фракції політична партія «Слуга народу» у Верховній Раді України дев'ятого скликання.

Так, ідемо далі. Наступне питання [№ 6297](#). Це проект Постанови «Про внесення змін до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання». Я перепрошую, [№ 5893-12](#). Дуже дякую... Я в одному подивився, а тут справді...

Проект постанови № 5893-12. Дякую, Олександр Сергійовичу. Ми бачимо, що ви «бдите». Дуже дякую вам за це.

Це проект Постанови «Про внесення змін до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання». Чи є необхідність обговорювати?

Тоді обговорення проходить за скороченою процедурою відповідно до Регламенту. Голосувати не потрібно. Тому прошу записатися: два – за, два – проти, будь ласка.

Слово надається народному депутату Куницькому Олександр Олександровичу, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

КУНИЦЬКИЙ О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 169, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Олександровичу.

Слово надається народній депутатці України Клименко Юлії Леонідівні, фракція політичної партії «Голос».

КЛИМЕНКО Ю.Л., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Колеги, подивилися ми порядок денний, який нам пропонують, зміни до нього і хочемо вам сказати, що з таким порядком денним і з таким підходом ми далеко не заїдемо ні в економічній безпеці, ні в національній безпеці, ні в епідеміологічній безпеці.

Тому ми дуже просимо, щоб ви відповідально ставилися до порядку денного і включали ті законопроекти, які насправді потрібні. Насамперед потрібні для громад, для того щоб пережити цей опалювальний сезон, а також COVID-19, для економічної безпеки, для того щоб збільшити наші видатки на утримання кордону, в тому числі облаштування кордону з Білоруссю, і багато інших речей.

Ми подавали законопроект, яким пропонували збільшити для громад і залишити в громадах 65 відсотків ПДФО. Скажіть, будь ласка... І це те, що обіцяв Президент.

Скажіть, будь ласка, чому вже 12 місяців, майже рік, цей законопроект не вноситься у порядок денний? Чому ми не дбаємо про те, щоб громади могли спокійно обійти, пройти цей важкий сезон? Чому ми не хочемо навести лад із адмініструванням податків на нерухомість, податків на туристичний збір і з багатьма іншими доходами громад, що дасть можливість перейти, дійсно, важкий сезон, який на нас чекає? Адже більшість витрат лягає все-таки на громади, починаючи від лікування хворих на COVID-19 і закінчуючи тарифами і утриманням соціальних закладів.

Тому ми вас дуже просимо включати в порядок денний законопроекти не тільки «слуг народу», монобільшості, а також опозиції, якими забезпечується можливість громадам збільшити свої доходи. Дуже просимо. І ми не будемо голосувати за порядок денний до тих пір, поки наші законопроекти не буде включено до нього.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Шуфричу Нестору Івановичу, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуєчий.

Прошу передати слово вельмишановному народному депутату Колтуновичу Олександровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович Колтунович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую вельмишановному Нестору Івановичу. Шановні колеги, я хотів би звернути увагу, що цей проект постанови є неприйнятним хоча б тому, що він не враховує тих викликів, які сьогодні стоять перед країною. Де питання, які стосуються врегулювання ситуації на Донбасі? Де питання, які стосуються подолання енергетичної кризи, тарифної кризи, яка на сьогодні є? Ми не бачимо в цьому переліку із 38 законопроектів, які додатково включаються в порядок денний, також законопроектів, які стосуються економічної політики, соціальної політики. Натомість ми бачимо суд присяжних, ринки капіталу тощо. Невже це сьогодні є пріоритетами державної економічної політики і влади в цілому? Це перше, на що я хотів би звернути увагу.

Друге, що я хочу сказати. Ви вчергове не дотримуєтеся принципу пропорційності. Коли ви даєте тільки два альтернативні законопроекти з 38, це фактично п'ять відсотків від того, що має бути. А має бути щонайменше в два рази більше, і це мають бути не альтернативні законопроекти. Ми не будемо підтримувати такий проект постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Саврасову Максиму Віталійовичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

САВРАСОВ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Артуру Герасимову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги, шановні українці! «Європейська солідарність» не буде підтримувати те, що зараз буде ставитися на голосування. Я поясню чому. Там є будь-які законопроекти монобільшості, але там немає законопроектів опозиції, причому дивіться яких. Вже більше місяця зареєстровано і жодним чином не ставиться на розгляд в цьому залі законопроект [№ 6218](#), у якому чітко говориться про допомогу місцевим громадам у ситуації з тарифною і енергетичною кризою. «Слуги» цього не помічають, для них кризи не існує.

Уже більше двох місяців «слуги» не помічають законопроект «Європейської солідарності» [№ 6006](#), у якому чітко сказано: з подарованих грошей 2,7 мільярда доларів від МВФ виділіть гроші лікарям, виділіть на боротьбу

з COVID-19, виділіть на субсидії, виділіть на підтримку людей в ситуації з тарифною і енергетичною кризою. Не помічають.

Уже більше чотирьох місяців «слуги» не помічають законопроект [№ 5770](#), у якому сказано, що треба створити реальну ТСК з розслідування зливу операції стосовно «вагнерівців», щоб це було предметом відання тимчасової слідчої комісії, а також щоб це був не тільки «междусобойчик» «слуг», а щоб у комісії були представники опозиційних фракцій. Не помічають.

І вчора ми побачили чому. Тому що їхнє завдання – створити димову завісу і прикрити реальних винуватців зливу блискучої операції українських спецслужб.

І більше п'яти місяців «слуги» не помічають законопроект [№ 3735](#) про визнання ПВК Вагнера злочинною організацією.

Тому я звертаюся до керівництва Верховної Ради. Шановний Руслане Олексійовичу, я буду шире вдячний, якщо ці законопроекти буде нарешті розглянуто в цьому залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Соболеву Сергію Владиславовичу. Потім, я ще бачу, Шахов Сергій Володимирович. І після цього переходимо до голосування.

Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Соболев Сергій Владиславович. Будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Фракція «Батьківщина» не буде голосувати за внесення змін до порядку денного, оскільки серед 33 питань, які вносяться, фактично немає жодного питання, яке швидко показало б реакцію парламенту на ті виклики, які стоять перед суспільством і країною. Жодної пропозиції щодо подолання енергетичної кризи, жодної пропозиції щодо відшкодування тих коштів, які держава заборгувала шахтарям. Жодної пропозиції щодо подолання кризи із COVID-19.

Наша фракція запропонувала 53 законопроекти, якими якраз пропонується, як вирішити ці питання. На жаль, у тому переліку, який ви пропонуєте, ми не бачимо жодних актуальних питань, які непокоять на сьогодні громадян України. Саме тому наша фракція не буде голосувати за цей проект постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Шахов Сергій Володимирович. І після цього переходимо до голосування.

Сергій Володимирович. Будь ласка.

ШАХОВ С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги! Дійсно, на сьогодні склалася енергетична криза, криза в ЖКГ, криза економічна в державі.

Ми сьогодні вносимо зміни до порядку денного. Наша група вимагала негайно розглянути в комітетах законопроект [№ 6064](#) про заборону чиновникам припиняти надання послуг людям за заборгованість по ЖКГ. Сьогодні страшні тарифи.

Голова групи «Довіра» Олег Кулініч сьогодні казав з трибуни, що роз'яснить, будь ласка, монобільшосте, яким чином сьогодні нараховуються ціни на газ і як на сьогодні діяти головам ОТГ.

Ми також вимагали поставити на голосування і щоб розглянули в комітетах законопроект [№ 2070](#), який два роки вже лежить в комітетах, про вільну економічну зону Донбасу, щоб у Донбас пішли інвестиції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця. Ми переходимо до голосування за проект Постанови «Про внесення змін до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» ([№ 5893-12](#)). Шановні колеги, готові голосувати?

Ставлю на голосування проект Постанови «Про внесення змін до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» ([№ 5893-12](#)).

Готові? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 244.

Рішення прийнято.

Йдемо далі, шановні колеги. Переходимо вже до іншого питання – законопроекту [№ 6297](#). Це проект Закону «Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних проти-епідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)».

Шановні колеги, тут у нас просто голосування. У нас буде два голосування: перше – це голосування про включення до порядку денного; друге – визначити законопроект невідкладним і скоротити наполовину строки внесення альтернативних законопроектів і надання висновків комітету щодо нього. Ми сьогодні не розглядаємо його по суті.

Тому, шановні колеги, я ставлю на голосування питання про включення до порядку денного проекту Закону «Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання

допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)» (№ 6297).

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 302.

Рішення прийнято.

Тепер друге голосування щодо цього законопроекту. Нам потрібно визначити законопроект невідкладним та скоротити наполовину строки внесення альтернативних законопроектів і надання висновків комітету щодо нього.

Тому я ставлю на голосування цю пропозицію – визначити проект Закону «Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2)» (№ 6297) невідкладним і скоротити наполовину строки внесення альтернативних законопроектів та надання висновків комітету щодо нього.

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 302.

Рішення прийнято. Дякую, колеги.

З процедури? Олександр Сергійович Колтунович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Дивіться, якщо стосовно законопроекту № 6297, коли ми вносимо зміни до проекту бюджету на 2021 рік, ні в кого не виникає запитань, бо це важливе питання щодо подолання COVID-19, то законопроектом [№ 6298](#) пропонується внести зміни до бюджету і запропоновано 2,5 мільярда додатково виділити на дороги. На наш погляд, це є неприйнятним, коли немає кисню в лікарнях, коли немає коштів на субсидії і багато інших речей. І це не популізм, а, на жаль, це реалії, сьогодення таке у нас в країні. І ми вважаємо, що якщо ви зараз включаєте законопроект № 6298, то ми будемо подавати альтернативний законопроект і поправки між першим і другим читанням для того, щоб ці кошти отримали ті, хто їх безпосередньо потребує, а не там, куди ви даєте 2,5 мільярда гривень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я нагадаю, що законопроект № 6298 є у постанові, яку ми перед цим прийняли, його вже включено до порядку денного, тому ми будемо голосувати тільки щодо визнання невідкладним і скорочення наполовину строків.

Хто бажає ще? Тільки з процедури, не з мотивів.
Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). «Європейська солідарність». Цей законопроект взагалі має бути знято з розгляду, тому що, по-перше, не дотримано строків. Я хочу нагадати вам, що проект закону було внесено на розгляд 9 листопада, навіть при скороченні строків мова йде про 17, сьогодні 16 листопада. І тому його треба просто знімати.

По-друге, по суті. Абсолютно ганебні і непотрібні державі речі, такі як, наприклад, національний начебто авіаперевізник, а насправді ще одна корупційна годівниця створюється. Такого не може бути і не має бути.

Тому я вважаю, що ми маємо знімати цей законопроект № 6298, взагалі його не розглядати і не голосувати зараз ні за яке скорочення строків. Не порушуйте Регламент і не робіть дурниці у вигляді якихось національних авіаперевізників, тому що все це абсолютно не відповідає дійсності і державі непотрібне.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, дозвольте, я просто відреагую стосовно того, що ви сказали. Справа в тому, що це питання не розглядається по суті, це питання розглядається з процедурних нюансів і тому ставиться пропозиція скоротити строки. Це не розгляд питання по суті. А тільки після того, як ми врахуємо чи не врахуємо цю пропозицію, відповідно буде скорочено чи не скорочено строки. Ми не розглядаємо його по суті, його вже включено до порядку денного.

Будь ласка, Железняк, потім Крулько – по 1 хвилині з процедури, після цього переходимо до голосування.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Якщо стосовно законопроекту № 6297, яким пропонується виділити 3 мільярди для підприємців, може бути дискусія тільки щодо обсягу, то законопроект № 6298 не має бути прийнято. Я не знаю, чим мотивувалися автори цього проекту закону, але 2,5 мільярда на авіаперевезення, на дороги, на інфраструктуру субвенцію – це точно не пріоритет, який стоїть зараз перед державою.

Фракція «Голос» вносила законопроект про підтримку підприємців на 10 мільярдів, автором була голова партії «Голос» Кіра Рудик. Ви тоді розповідали, що цього не треба робити. Добре, що зараз дійшли висновку, що треба підтримати підприємців. До цього законопроекту, як і до законопроекту № 6297, ми будемо подавати альтернативні, для того щоб не на дороги, а на людей і підприємців у першу чергу відправити ці гроші.

І останнє. Я прошу звернути увагу на юридичну складову цього проекту закону. Там така велика кількість помилок, що навіть у першому читанні приймати його просто неможливо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз, шановні колеги, я прошу звернути увагу. Ми не розглядаємо це питання по суті, ми розглядаємо процедурне питання про визнання невідкладним і скорочення строків. Тому я все-таки просив би всіх, хто бере слово з процедури, все-таки дотримуватися питань, пов'язаних саме з процедурними питаннями розгляду цього законопроекту.

Іван Іванович Крулько. Після цього переходимо до голосування.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». У нас є два законопроекти, в яких абсолютно однакові статті дохідної частини бюджету, тільки в одному випадку 3 мільярди гривень додають, в іншому випадку – 2,5. Я хочу запитати: це що, у нас з'явилося додатково 5,5 мільярда чи ми хочемо когось просто надурити? Тому давайте спочатку з'ясуємо, чи реально доходи бюджету є на сьогодні в українському бюджеті, якщо ми розуміємо, що дірка бюджету більше 200 мільярдів гривень? Чи ми просто намагаємося видати бажане за дійсне?

І тим більше, ми як фракція «Батьківщина» хотіли б, щоб нам пояснили, яку саме субсидію чи допомогу буде видано людям, чи вона буде реальна, чи є під це конкретна програма, чи всі отримають, чи це не буде вибіркового підходу.

Тому, на жаль, ми вважаємо, що ці законопроекти не готові до розгляду хоча б з тієї точки зору, що абсолютно необґрунтовані і незрозумілі доходи бюджету, які є «надутими» і не можна виконати навіть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, всі висловилися з питань процедури або вважали, що це питання з процедури. Прошу зайняти місця народних депутатів.

Шановні колеги, я ставлю на голосування пропозицію визначити проект Закону «Про внесення змін до додатків № 1 та № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (щодо реалізації інфраструктурних проектів та розвитку об'єктів соціально-культурної сфери)» ([№ 6298](#)) невідкладним та скоротити наполовину строки внесення альтернативних законопроектів і надання висновків комітету щодо нього.

Ще раз нагадую, ми визначаємо закон невідкладним і скорочуємо наполовину строки. Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 224.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях, будь ласка.

Наступний законопроект [№ 6293](#) – це проект Закону «Про внесення зміни до розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)».

Щодо цього законопроекту я нагадую, що його щойно було включено до порядку денного сесії і тому ми будемо голосувати тільки за визначення законопроекту невідкладним та скорочення наполовину строків внесення альтернативних законопроектів, надання висновків комітету щодо нього. Давайте, по 1 хвилині з процедури.

Будь ласка, Ірина Володимирівна Геращенко. Після цього Нестор Іванович Шуфрич. Після цього Ярослав Іванович Железняк. Після цього переходимо до голосування.

Ірина Володимирівна. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Шановні колеги, «Європейська солідарність» дякує всім народним депутатам, які не дали жодного шансу абсолютно корупційний законопроект включити до порядку денного.

І ми хочемо звернутися до головуючого, попросити не коментувати наші виступи. Наша фракція точно дуже добре розбирається, що таке регламентні питання, а що таке вже обговорення законопроекту по суті. І тому наша позиція, яка перемогла, на щастя, в цій залі, полягала в тому, що попередній законопроект як корупційний, як такий, що не має жодного сенсу зараз бути внесений у порядок денний, не може в ньому бути.

І звертаємо вашу увагу, пане Стефанчук, що в порядку денному на тиждень є кілька ваших законопроектів, є законопроекти вашого брата, але немає жодного законопроекту «Європейської солідарності», опозиційної фракції. Досить цього непотизму.

Будь ласка, ми вимагаємо ставити в порядок денний законопроекти, не, знаєте, кумів, сватів, а фракцій, в тому числі «Європейської солідарності».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ще раз, оскільки ви згадали моє прізвище, я ж маю право на репліку, правда, Ірино Володимирівно? Так от, я нагадаю вам, що будь-які законопроекти (ви знаєте процедуру внесення, потрапляння законопроектів до порядку денного) проводяться через комітети, а потім через Погоджувальну раду.

Тому я все-таки пропонував дотриматися цієї регламентної процедури. І буде вам щастя. Йдемо далі.

Шановні колеги... Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановний пане Голово, безумовно, слухна пропозиція, ми її підтримаємо. Але виникає одне єдине запитання: чому так пізно? Невже не знали, що буде необхідність закупівлі кисневих концентратів і, відповідно, спрощення процедури? Невже не вистачило часу з вересня? Опозиція,

причому вся опозиція, попереджала, благала, просила розглянути ці питання не тоді, коли вже біда прийшла, а заздалегідь. І був час – один рік, після того, як ми проходили те саме рік тому. Невже ніхто не знав, що через рік ця ситуація повториться вже в більш складній формі, що пов'язано з Дельтою? Загибло 11 тисяч лікарів!

Буквально на днях мій товариш поховав і молодшого брата, і свого батька. Це неприпустимо, що сьогодні українці гинуть в такій кількості.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі, Совсун Інна Романівна. Після цього Іван Іванович. І після цього переходимо до голосування.

Інна Романівна Совсун. Будь ласка.

СОВСУН І.Р. Фракція «Голос». Шановні колеги, звичайно, добре, що зараз цей законопроект є. На превеликий жаль, ми з дуже великим запізненням зараз рухаємося в питанні закупівлі кисневих станцій, і я дуже сподіваюся, що ми й ці питання, які зараз стоять, вирішимо.

Усіх колег хочу поінформувати, що, на превеликий жаль, попри те, що ще 10 днів тому ми проголосували ініційований нами законопроект про кисневі станції, до сьогодні Кабміном не прийнято порядку використання коштів, щоб закупити ці кисневі станції вчасно.

Цей законопроект треба підтримати. Але так само нам необхідно слідкувати парламентом за тим, яким чином та ініціатива, яку ми з вами всі підтримали в залі, реалізовується, для того аби кисень в українських лікарнях таки був.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Івану Івановичу Крульку. Після цього ще Шахов Сергій Володимирович. І після цього переходимо до голосування. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, а головне – українці! Безумовно, «Батьківщина» підтримає цей законопроект, але в мене одне запитання до влади.

Може, треба було навесні менше займатися словоблудством, а приймати такого роду законопроект, щоб не дотримати до ситуації, коли Україна сьогодні є чемпіоном світу по щоденних смертях від COVID-19? У такому антирейтингу ми перемагаємо, коли люди просто мруть сотнями щодня.

І я хотів би сказати, що на сьогодні кисень для український лікарень – це є питання номер один, яке потрібно забезпечувати, і це має робити держава. А не так, як, скажімо, коли ми були на минулому тижні в Сарнах, цим займаються опозиційні депутати, коли забезпечують сарнинську лікарню кисневою

станцією. І тут поруч зі мною мій колега депутат Євтушок, який цим займався. Це мусить бути державна програма, і це треба було робити рік тому. Ми всі знали, що COVID-19 є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шахов Сергій Володимирович. Будь ласка.

ШАХОВ С.В. Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги, буквально на виїзді в округи Олександр Сухов і Сергій Вельможний відвідували всі лікарні, які на сьогодні потребують належного захисту. І головний лікар Едуард Кравченко звертався особисто стосовно одноразових захисних комбінезонів (тисячу штук), одноразових халатів і респіраторів, перчаток, бахіл тощо.

Хотілося б запитати: а де поділося 65 мільярдів гривень, які виділялися в парламенті, фонду боротьби з COVID? Скажіть, будь ласка, чи на тих дорогах, які збудовано, можна поставити труни загиблих і померлих людей? Хто буде відповідати сьогодні в державі за смерті людей, які вмерли без кисню? Я не один раз виступав з трибуни і казав, що можна було використовувати технічний кисень, і великі металургійні підприємства «Метінвест» і «Азот» давали цей кисень в лікарні, а хтось наживався...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ще народний депутат Ковальчук Олександр Володимирович виступить з процедури, після цього переходимо до голосування. Будь ласка.

КОВАЛЬЧУК О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 152, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»).* Дякую. Фракція «Слуга народу», Рівненщина. Тут колега, який раніше виступав, звернувся до влади із запитанням, із проханням, з якимись словами про якесь там словоблудство.

А я вам дам зараз відповідь, шановний народний депутате, який звертався до влади. І нагадаю, що словоблудством, дискредитацією, дискримінацією всієї історії, пов'язаної з вакцинацією, займалася саме опозиція, яка зараз має нести відповідальність за все те, що відбувається в країні, коли відомі лідери відомих політичних сил називали нецензурними і непристойними словами саму історію вакцинації.

Стосовно сарненської станції, на якій я також був. Ніякого відношення ваша команда не має до встановлення цієї станції. Тому що це бюджетні кошти, і близько 20 станцій на Рівненщині зараз встановлюється за бюджетні кошти, за те, за що голосує і за що бере на себе відповідальність саме влада. А ви пишете у *Facebook*...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу приготуватися до голосування.

Я ставлю пропозицію визначити проект Закону «Про внесення зміни до розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» ([№ 6293](#)) невідкладним та скоротити наполовину строки внесення альтернативних законопроектів і надання висновків комітету щодо нього.

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 322.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги.

Переходимо далі. Наступне питання – це розгляд у першому читанні проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку із утворенням (ліквідацією) районів». Це законопроект [№ 5387](#).

Шановні колеги, є необхідність обговорювати цей законопроект? Є. Тоді, будь ласка, давайте спочатку проголосуємо розгляд цього питання за скороченою процедурою. Для цього, нагадую, нам потрібно набрати 150 голосів. Готові голосувати? Прошу проголосувати.

«За» – 244.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова, я так розумію, від автора і від комітету, члена Комітету з питань правової політики Сергія Олексійовича Демченка. Будь ласка, 4 хвилини.

ДЕМЧЕНКО С.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 29, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Відповідний законопроект спрямований на те, щоб у нас в судах на сьогодні те питання, яке не вирішено, залишилося в тому стані, в якому є.

Про що мова? Суди, а саме здійснення правосуддя прив'язано до територіальної юрисдикції. Відповідно до районів, які було утворено до того, як ми зробили зміни, коли ми їх об'єднали або ліквідували відповідно до реформи децентралізації, ми маємо привести і структуру відповідних судів, насамперед місцевих. Якщо ми цього не зробимо, то, відповідно, в нас відбудеться невизначеність в частині звернень до судів, тобто до якого саме суду ми маємо звертатися, який суд має розглядати ту чи ту позовну заяву. Тому, колеги, відповідним законопроектом пропонується продовжити до кінця наступного року використання попередньої визначеності районів задля визначення судами територіальної юрисдикції.

Чому в нас так сталося на сьогодні, що ми продовжуємо на один рік, напевно, поставлять запитання від опозиції. Зверну увагу на те, що відповідний процес дуже об'ємний, він має врахувати думки всіх органів судової влади, він має врахувати думку Міністерства юстиції та безпосередньо самих суддів. Саме задля цього було утворено робочу групу при Комітеті з питань правової політики, яка протягом цього року напрацювала пропозиції щодо відповідних судів, об'єднання або утворення нових. Відповідні пропозиції найближчим часом буде спрямовано до Президента України, в повноваженнях якого і є вирішення цього питання.

Тому, колеги, ніякої зради немає, законопроект виключно технічного характеру. Ним пропонується продовжити той термін, який ми попередньо з вами продовжували, ще на один рік. І протягом цього року, я переконаний, питання щодо територіальної юрисдикції буде вирішено щодо судів відповідно до змін, які ми з вами зробили на виконання реформи з децентралізації районів.

Дякую, колеги. Прошу підтримати. І відповідно до рекомендації комітету прошу підтримати в першому і другому читанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, є необхідність обговорювати цей законопроект? Прошу записатися: два – за, два – проти.

Сергію Олексійовичу, вже можете зайняти своє місце, запитань не буде. А ви не виступали від комітету?

Будь ласка, народний депутат Бакунець Павло Андрійович, депутатська група «Довіра».

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане Голово! Шановні народні депутати! Однозначно, що на наших з вами очах відбувається реформа децентралізації. І вже утворено понад півтори тисячі територіальних громад. Ми разом з вами, з урядом ліквідували і скоротили кількість районів. І все це однозначно є заради розвитку, заради комфорту мешканців у наших громадах.

І звичайно, що пройшов перший рік після виборів і такого суперрезультату від цієї децентралізації ми вже сьогодні не бачимо. Є абсолютно непросто новоствореним громадам давати собі раду на цих територіях. І всі державні органи ще не є підігнані під новий адміністративно-територіальний устрій. І зрозуміло, щоб не заважати комфорту наших мешканців, щоб забезпечити і подальший доступ до системи судів, нам потрібно сьогодні разом з вами прийняти цей законопроект, яким продовжити, відтермінувати ще на рік систему судової реформи. Бо якщо вони зараз в неї зайдуть, аби це зробити до кінця цього року, це може призвести до поганого доступу наших громадян до судів.

Нам потрібно ще на рік перенести. Хай суди залишаються в адміністратурі такому, який був до реформи, гарно підготуються і в певний момент, через рік, зайдуть в нові райони. Таким чином ми з вами допоможемо нашим громадянам мати і надалі безперешкодний доступ до судів, для того аби захистити свої права й інтереси.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Народний депутат Павліш, «Слуга народу». Будь ласка.

ПАВЛІШ П.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, політична партія «Слуга народу»). Доброго дня. Політична партія «Слуга народу» підтримує цей законопроект. Дійсно, це, як сказав промовець, законопроект суто технічного характеру. І дискусія в комітеті велася тільки щодо строків, на які продовжувати ці норми законопроекту. І хочу сказати, що цей законопроект було прийнято і підтримано не тільки комітетом, а й судовою гілкою влади.

Тому нам необхідно зараз продовжити на рік термін щодо юрисдикції місцевих судів. А вже, я думаю, в наступному році ми перейдемо до нової системи місцевих загальних судів і вже відпрацюємо ці напрацювання, які було напрацьовано робочою групою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату України Князевичу Руслану Петровичу, фракція «Європейська солідарність».

КНЯЗЕВИЧ Р.П., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую, шановний пане Голово. Шановні колеги! Я добре пригадую ті переможні реляції, які звучали в сесійній залі під час прийняття відомої постанови про оптимізацію, точніше про утворення і ліквідацію районів. Я тоді під час обговорення запитав автора постанови, чи не вважає він за доцільне не поспішати під вибори швиденько її приймати, а дочекатися того моменту, коли одночасно всі зміни стосуватимуться не тільки, відповідно, формальної зміни адміністраторіальних утворень, а і мережі судів, округів, у першу чергу прокурорських, поліцейських, нотаріальних, медичних, а також і цілої низки інших проблем, які вже, очевидно, тоді виглядали невирішеними, а потребували свого вирішення? На що мені було сказано з високої української трибуни: не переживайте, це ви просто не хочете голосувати і намагаєтеся завадити такого роду реформі, найближчим часом цю проблему буде вирішено.

У який спосіб запропонували її вирішити? Внесли швиденько відповідний законопроект, до речі, члени комітету, парламентарі, а не автори реформ. Хотілося б подивитися, як автори реформ бачать такого роду зміни. І запропонували на рік відтермінувати, відповідно, введення в дію закону про нову систему судів, натомість залишити стару систему.

Якщо ви візьмете стенограму того засідання і попередні виступи, ви побачите, що вони один в один фактично відтворюють тези про те, що нарешті ми наступного року прийемо відповідний закон і нам вдасться запустити нову судову систему судів.

Я вас запевняю, друзі, ми через рік знову будемо розглядати такий законопроект. Це надзвичайно кропітка, громіздка робота, яка не вирішується навіть за рік чи за два. Вона, очевидно, зважаючи на ту судову реформу, яку ви пропонуєте, а ви запропонували одночасно, я вам нагадаю, цілу низку інших фундаментальних змін у судовій системі і суміжних інститутах, потребуватиме додаткового лагу часу. Тому, безумовно, іншого...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Народний депутат Власенко Сергій Володимирович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Шановні колеги! З одного боку, це технічний законопроект, я з цим погоджуюся. Але з іншого боку, цей законопроект абсолютно чітко віддзеркалює те, як ви проводите так звані реформи.

Дійсно, 17 липня 2020 року, тобто один рік і чотири місяці тому, представники опозиції попереджали монобільшість про те, що, колеги, треба проводити реформу сукупно, якщо ви змінюєте райони... До речі, ви це зробили в неконституційний спосіб, і конституційне подання «Батьківщини» знаходиться на розгляді в Конституційному Суді. Так-от, навіть якщо ви це зробили, треба було паралельно робити це і з системою судоустрою. А ви розірвали цих два питання і сьогодні країна живе в повній неузгодженості і в повному хаосі, бо райони у нас одні, а юрисдикція судів абсолютно інша. І звучить, як казав класик, «немножко по-дебильному». На сьогодні словами, припустимо, юрисдикція суду звучить в такий спосіб: юрисдикція Турківського районного суду охоплює колишній Турківський район Львівської області, що є повним абсурдом і профанацією.

Насправді, це системна робота монобільшості – не проводити реформи. До речі, сьогодні день, як сказав пан Голова Верховної Ради, телевізійного продюсера. Так-от, ви всі продовжуєте працювати телевізійними продюсерами, замість того щоб робити нормальну фахову роботу і проводити нормальні реформи. Так само, як з судами, з юрисдикцією судів ви зробили те, що зробили.

Так само ви зробили з ВККС, якої не існує в Україні більше ніж два з половиною роки. Так само, як в Україні існує два верховних суди уже впродовж двох з половиною років вашої каденції. Хоча це створили попередники до вас, але два з половиною роки вашої каденції нічого не відбувається. Замість зняття «відосиків» треба переходити до реальної і фахової роботи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запрошую до слова Шуфрича Нестора Івановича. І після цього (я розумію, бажаних немає) ми переходимо до голосування. Прошу... А, бачу ще. Бачу, так.

Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пане Голово.

Прошу передати слово Німченку Василю Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович Німченко.

НІМЧЕНКО В.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). «Опозиційна платформа – За життя». Шановні колеги! По-перше, я хотів би сказати, що ми, як і рік тому, поставили воза перед коняки. Ось у чому питання.

Ми не зайшли системно в питання реформування судової системи і територіальної системи управління, ми не прив'язали в ті часи, щоб «запаралелить» діяльність судової гілки влади на території України. І сьогодні завели себе в тупик. І тому подивіться, що кажуть експерти на цей рахунок, що залиште, будь ласка, те, що було, нехай працюють суди, поки не буде змінено судову систему. Ви подивіться, як на сьогодні розірвали судову систему конституційної юрисдикції і судів загальної юрисдикції. Це є неприпустимо. Тому такий закон на сьогодні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, народний депутат Лубінець. І після цього ми переходимо до голосування. Прошу депутатів зайняти свої місця.

Дмитро Валерійович. Будь ласка.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (одномандатний виборчий округ № 60, Донецька область, самовисуванець). Шановна президіє, шановні народні депутати, громадяни України! Депутатська група «Партія «За майбутнє» буде голосувати за цей законопроект. Більше того, ми готові голосувати за основу і в цілому. Всі розуміють, що це технічний законопроект, треба голосувати.

Я не буду повторювати слова наших колег, які ми підтримуємо, про те, що, дійсно, не зовсім правильна була реформа адміністративно-територіального устрою, що треба було робити все в комплексі. Але маємо те, що маємо. Тому потрібно продовжувати ще на рік принаймні. Але народні депутати вже розуміють, що через рік ми знову будемо голосувати за подібний законопроект, бо за рік, в принципі, це неможливо зробити – привести до порядку і до норми всі суди, всі районні суди в Україні.

Тому голосуємо «за», але, монобільшосте, робіть висновки з таких реформ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, у висновку комітету запропоновано прийняти проект закону за основу і в цілому. Якщо ми проголосуємо за основу, не буде заперечень стосовно голосування в цілому, так?

Тому я ставлю пропозицію комітету прийняти проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку із утворенням (ліквідацією) районів ([№ 5387](#)) за основу.

Готові голосувати? Шановні колеги, прошу голосувати.

«За» – 277.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, якщо немає заперечень, то я тоді ставлю пропозицію комітету прийняти проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку із утворенням (ліквідацією) районів ([№ 5387](#)) в цілому з урахуванням позиції комітету та необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 272.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги.

Ідемо далі. Далі у нас друге читання, мова йде про проект Закону «Про медіацію» ([№ 3504](#)).

Я запрошую на трибуну голову комітету Андрія Євгеновича Костіна.

Шановні колеги, в кого будуть?.. Так, Михайле Михайловичу, знаю. Ще, крім народного депутата Цимбалюка? Шкрум буде наполягати. Хто ще? Все.

Тобто давайте ми почнемо. Михайло Михайлович Цимбалюк, 3 хвилини на виступ. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Шановний головуєчий! Шановні народні депутати! Насправді медіація – це позасудова добровільна конфіденційна процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора намагаються запобігти виникненню конфлікту або врегулювати конфлікт (це стосується адміністративних, сімейних, трудових, господарських спорів, а також справ про адмінправопорушення і кримінальних проваджень) шляхом переговорів.

Чи потрібна така процедура? Однозначно, особливо зараз, коли перезавантажені суди. Але я хотів би, щоб ми звернули увагу на висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України. Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради наполягає на додатковому доопрацюванні редакції, підготовленої комітетом до другого читання, бо вважає суттєвими змістовні прогалини. Є необхідність техніко-юридичного доопрацювання. Підготовка до другого читання редакції проекту страждає недостатньою чіткістю визначень, відсутністю достатніх і завершених механізмів реалізації положень закону, а також змістовними прогалинами, які суттєво впливають на якісне регулювання медіації.

Якщо казати про саму якість підготовки, то багато норм проекту є декларативними, без нормоспрямовуючого впливу. Так, не повною мірою враховано існуючі міжнародні і європейські стандарти, насамперед щодо всебічного і повного унормування порядку проведення медіації, оскільки проект відсилає до інших законів і нормативних актів, у тому числі кодексів, при визначенні особливостей проведення медіації з окремих питань. Тобто не розроблено в цьому законопроекті всіх механізмів проведення медіації, як вимагається це для базового галузевого закону.

Також нечіткими є вимоги до спеціальної підготовки, віку, освіти, практичного досвіду медіаторів, а положення щодо навчання базовим навичкам медіації взагалі є конфліктними. Наприклад, у статті 10 базова підготовка медіації здійснюється за програмою не менше 90 годин навчання, в тому числі 45 годин практичного, а у «Прикінцевих та перехідних положеннях» передбачено, що медіаторами також визначаються особи, які до набрання чинності цим законом пройшли навчання базовим навичкам обсягом не менше 48 годин. Не підтверджується це також спеціальними сертифікатами. При цьому проектом не визначається, які саме базові навички в цьому обсязі повинен знати медіатор.

Ми принципово «за» введення медіації, але...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайле Михайловичу.

Будь ласка, народна депутатка Шкрум. Які поправки? Чи ви теж візьмете декілька хвилин?

ШКРУМ А.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Пане головуєчий, більше 10 моїх поправок відхилено. Я попрошу теж 3 хвилини і без голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народна депутатка Шкрум, 3 хвилини. Будь ласка.

Після цього ще Князевич, одна поправка. І будемо переходити до голосування.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Колеги, знаєте, для мене цей законопроект особливий, так само як для багатьох тисяч людей, які користуються медіацією буквально кожен місяць, і медіаторів з різних шкіл та областей в Україні, а дехто з них поклав, без перебільшення, на цей законопроект по 10 років життя.

Шість років тому я стояла тут у цьому залі на центральній трибуні (це, здається, вже було так давно, що аж страшно) і дві години підряд доповідала за повною процедурою (бо тоді ми проходили медіацію за повною процедурою) цей законопроект. І тоді більшість і народних депутатів, і українців почули, що це таке взагалі медіація, що це не має нічого спільного з медитацією, з іншими практиками, що це, насправді, історія позасудового альтернативного засобу вирішення спорів.

Ви знаєте про те, що в Україні більше людей вірять в життя на Марсі, за офіційною статистикою, ніж в чесних суддів і в чесні неупереджені українські суди. Це призводить до того, що насамперед суди в Україні стають дуже завантаженими справами, дуже довго ці справи розглядають, дуже дорого це обходиться нашим громадянам і довіри до судів немає. На жаль, «слуги народу» теж їй зараз не в змозі були відновити і не відновили.

Але довіра до альтернативних засобів вирішення спорів збільшується. І це якраз говорить про те, що ми можемо допомогти судам, розвантажити суди, особливо суди першої інстанції, від тих справ, які можуть бути вирішені швидко альтернативними засобами вирішення спорів.

Плюс це дуже важлива історія – відновлювати трохи довіру українців одне до одного. Адже, знаєте, колеги, не лише в політиці, а й загалом в нашій країні склалася така ситуація, коли переможець забирає все, а той, хто програє, теж програє все. І це надзвичайно страшно для будівництва успішної країни, коли ми не довіряємо одне одному. Ми ненавидимо не лише політиків народних депутатів, але навіть сусіда, бізнес-партнера, будь-кого, з ким ми маємо мінімальну суперечку.

Тому медіація якраз допомагає ті суперечки владнати добровільно, вибравши довірену третю особу, яка пройшла серйозну підготовку, яка вміє залагоджувати спори. Особливо це важливо буде в сімейних спорах, особливо

у спорах опіки над дитиною, можливо, в інших видах, дай Боже, митних, адміністративних спорах.

Чи є цей законопроект ідеальним? Ні. Але я вважаю, що він є рамковим, базовим і дуже-дуже правильним. І я хотіла б подякувати і профільному комітету, який витратив багато часу на нього, і підкомітету профільному, і також Національній асоціації медіаторів України, Українському центру медіаторів, Українській академії медіації і всім іншим медіаторам з різних областей, з різних міст, які і на сьогодні здійснюють медіацію, але чекають насправді на такий закон.

Я думаю, що цей закон має об'єднати залу. Я, безперечно, буду голосувати «за». І сподіваюся, що медіація прийде в тому числі і в цю Верховну Раду, і в політику і ми навчимося суперечки вирішувати з якоюсь мінімальною довірою одне до одного, і нарешті в країні буде відновлюватися ця довіра.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Князевичу Руслану Петровичу. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую. Шановний пане Голово, шановні колеги! Чесно кажучи, в мене досить тривожний настрій зараз, оскільки це вже третя спроба прийняття цього законопроекту на моїй пам'яті. Дві попередні були невдалі, один раз законопроект взагалі не потрапив у сесійну залу, а іншого разу, який щойно згадала пані Шкрум, не вистачило буквально кількох голосів.

І мені здається, що ми зараз не можемо упустити цей шанс, для того щоб прийняти, як на мене, доленосний законопроект не тільки для нас, не тільки для судової влади, не тільки для тих, хто безпосередньо братиме участь у вирішенні питань, а й для кожного громадянина, який отримає надзвичайно важливий додатковий інститут врегулювання спорів. Ми давно заборгували нашим людям цей інститут, ми заборгували його нашим партнерам, адже це законопроект, який є в Угоді про асоціацію ще з 2014 року. На превеликий жаль, руки до нього не доходили.

Чи в ньому все мені подобається? Ні. Але його прийняття дасть можливість отримати базовий законопроект, який можна буде вдосконалювати, до якого можна буде вносити зміни.

Тому я наполягаю на тому, щоб його прийняти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату Железняку Ярославу Івановичу, 1 хвилина. Після цього Костін Андрій Євгенович, 1 хвилина. І переходимо до голосування. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ярослав Іванович Железняк. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги, я пам'ятаю, що такий самий законопроект ми розглядали на третій сесії минулого скликання парламенту, автором тоді була наша колега Альона Шкрум.

Я пам'ятаю, скільки можливостей, скільки зусиль було докладено і від неї, і від нашого колеги минулого скликання Ігоря Алексеєва, і пана Князевича, і інших народних депутатів для того, щоб законопроект дійшов до другого читання. І, на жаль, тоді не вистачило буквально 10 голосів для того, щоб його прийняти. Цей законопроект важливий. Він важливий у першу чергу для того, щоб створювати необхідний чудовий, позитивний бізнес-клімат у нашій державі.

Саме тому ми сьогодні маємо прийняти цей законопроект. Я закликаю всіх колег голосувати зеленою кнопкою. Такий закон насправді важливий, він допоможе бізнесу більш вільно дихати і працювати в нашій державі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я бачу, Василь Іванович Німченко. А у вас поправки є до цього законопроект? Василь Іванович Німченко, 1 хвилина. Потім завершальне слово буде надано Андрію Євгеновичу Костіну, потім переходимо до голосування. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Перше. Я хочу сказати, безперечно, що цей законопроект потрібно підтримати. Для історії я скажу, що, мабуть, вперше поставлено питання про синтез права громадян і справедливості, захист справедливості, а не закону, що реалізують судді. Бо медіатори будуть працювати, виходячи якраз із звичаєвого права, виходячи з права громадян і виходячи із справедливості. І таке вирішення питань на сьогодні не те що розвантажить судову систему, а дасть можливість вирішити питання в життєвих умовах, які постали об'єктивні на сьогодні в ці часи перед громадянами.

Тому я просив би підтримати цей законопроект, наша фракція підтримає. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завершальна 1 хвилина, Костін Андрій Євгенович.

Прошу народних депутатів підготуватися до голосування.

КОСТІН А.Є., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановні українські громадяни! Я хочу подякувати всім, хто протягом цих 12 років боровся за те, щоб такий закон було прийнято. Я хочу подякувати спільноті медіаторів, яка об'єдналася задля того, щоб створити цей законопроект. Я хочу подякувати Міністерству юстиції, яке долучилося до цього, нашим міжнародним партнерам, підкомітету

і комітетові, і всім вам, шановні колеги, за те, що ми сьогодні, я вірю, підтримаємо цей законопроект і започаткуємо процедуру медіації вже на законодавчому рівні, що надасть поштовх для її розвитку і надасть можливість поширення цієї процедури серед громадян для вирішення їхніх особистих спорів, для вирішення бізнес-конфліктів, що зробить наше суспільство більш екологічним.

Дякую всім і прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу приготуватися до голосування. Це насправді надзвичайно важливий законопроект.

І тому я з превеликим задоволенням ставлю на голосування пропозицію комітету прийняти проект Закону «Про медіацію» ([№ 3504](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними поправками.

Шановні колеги, прошу голосувати.

«За» – 302.

Рішення прийнято.

Вітаю, колеги. Закон «Про медіацію» прийнято.

Дякую, Андрію Євгеновичу, вам. Дякую всім, хто долучився до цього прекрасного законопроекту.

Шановні колеги, наступне питання. Це три законопроекти: [№ 3860](#), [№ 3860-1](#), [№ 3860-д](#)... Ми ж не можемо голосувати їх як один, це буде два різних розгляди, Андрію Євгеновичу.

Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України) для забезпечення використання офіційної електронної адреси» ([№ 3860](#)). Після цього ще законопроект [№ 4360](#) (*Шум у залі*). Я щось не можу зрозуміти, одну секунду.

Шановні колеги, давайте спочатку проголосуємо розгляд цих законопроектів за скороченою процедурою. Нагадую, нам треба набрати 150 голосів. Прошу голосувати.

«За» – 247.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, запрошую до слова автора законопроекту – народного депутата України Федієнка Олександра Павловича. Будь ласка, 2 хвилини.

ФЕДІЄНКО О.П., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Доброго дня, шановні колеги! Представляю вам проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України) для забезпечення використання офіційної електронної адреси» ([№ 3860](#)). Цей законопроект,

також як і проекти № 3860-1 і № 3860-д, має на меті запровадження офіційної електронної адреси для юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців, адвокатів, арбітражних керуючих та інших осіб, а також фізичних осіб, яка буде використовуватися для офіційного листування.

Хочу подякувати депутатам Комітету з питань правової політики, які доопрацювали мій та альтернативні законопроекти, але і над доопрацьованим законопроектом потрібно серйозно попрацювати під час підготовки до другого читання. Під час розроблення законопроекту № 3860 ми виходили з того, що в деяких кодексах і в документообігу уже застосовується поняття «офіційна електронна адреса», тому саме цей термін і використано в моєму законопроекті № 3860.

Колеги, в законопроекті № 3860-д вводиться поняття «адреса офіційної електронної пошти» в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань поряд із терміном «офіційна електронна адреса». Прийняття саме такого формулювання призведе до юридичної плутанини, коли одночасно існуватимуть два терміни – «офіційна електронна адреса» і «адреса офіційної електронної пошти». Особливо негативні наслідки це матиме в діловому листуванні, листуванні у ході судового провадження. І поштова, і електронна адреси повинні бути офіційно єдині. І у законопроекті потрібно визначити, чи це буде «адреса офіційної електронної пошти», чи це буде «офіційна електронна адреса». І лише одна з цих адрес повинна значитися в єдиному державному реєстрі і мати статус офіційної.

Колеги, пропоную підтримати доопрацьований законопроект № 3860-д, а головному комітету – доопрацювати його до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова голову підкомітету Комітету з питань правової політики Бабія Романа Вячеславовича. У вас буде 4 хвилини і на цьому ми підемо на перерву. Будь ласка.

БАБІЙ Р.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Доброго дня, колеги! Вашій увазі пропонуються до розгляду проекти законів про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо використання електронної адреси. Ще в серпні 2020 року було подано перші законопроекти, якими запропоновано врегулювати це питання. Це законопроект, який попередній доповідач доповідав, ініційований Олександром Федієнком та іншими, та альтернативний законопроект, який подав я.

До речі, ці законопроекти стали результатом напрацювань робочої групи з питань цифровізації правосуддя та суміжних правових інститутів, яку створено при Комітеті з питань правової політики.

Також було подано законопроект № 4360, ми його будемо розглядати трохи пізніше, авторства народного депутата Миколи Стефанчука та інших, яким також пропонується врегулювати питання використання електронних адрес при повідомленні учасників судових справ.

Після того як ми отримали висновки ГНЕУ, думки суддів, адвокатів, експертів щодо всіх цих законопроектів, в яких було, звичайно ж, висловлено певні зауваження і пропозиції, комітет вирішив на основі всіх поданих законопроектів, врахувавши їх положення і новели, з урахуванням наданих зауважень і пропозицій підготувати доопрацьований проект закону № 3860-д.

Отже, які ключові положення цього доопрацьованого проекту закону. Наразі адреса електронної пошти згадується в процесуальних кодексах, але вона носить факультативний характер. І власне факт направлення на цю електронну пошту практично в усіх випадках не може вважатися належним повідомленням сторони чи належним врученням того чи того процесуально-судового документа.

У проекті закону пропонується ввести і врегулювати додатковий сучасний канал комунікації між судом і учасником процесу – адресу офіційної електронної пошти. Відповідно, в результаті прийняття такого закону ми матимемо фактично три рівноцінних канали комунікації.

Перший – це традиційне поштове відправлення. Воно залишається і буде використовуватися з тими учасниками судового процесу, які з тих чи тих причин не можуть використовувати або систему ЄСІТС, або електронну пошту.

Другий канал комунікації – через особистий кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі. Цей функціонал нещодавно, близько місяця тому, було введено в обов'язкову експлуатацію завдяки прийнятому нами закону про поетапне впровадження ЄСІТС та доволі оперативній роботі Вищої ради правосуддя, Ради суддів та ДСА.

І третій канал комунікації, який є новелою цього законопроекту, – це адреса офіційної електронної пошти. Цей спосіб комунікації застосовуватиметься до тих випадків, коли учасник не має особистого кабінету в ЄСІТС або не має бажання там реєструватися, не має відповідних навичок працювати в ЄСІТС, але водночас має електронну поштову скриньку.

Законопроектом пропонується зобов'язати суб'єктів, яких зареєстровано в ЄДР (в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань), зазначити в цьому реєстрі адресу офіційної електронної пошти. На наше переконання, бізнес, так само як і громадські формування, має бути відповідальним і відкритим для комунікації з третіми особами.

Саме з цього реєстру суд зможе брати дані про електронний канал комунікації, адресу електронної пошти учасника судового процесу. При цьому документи, надіслані на таку пошту, вважатимуться такими, що надіслані офіційно.

Крім того, сторона може самостійно за власною письмовою заявою, поданою до суду, визначити ту електронну адресу, яка буде використовуватися для отримання чи надсилання судових документів.

Цим законопроектом норми процесуальних кодексів приводяться у більшу узгодженість із розвитком сучасного електронного документообігу, що є суттєвим кроком вперед у процесі цифровізації розгляду спорів у судах. Прийняття закону дасть можливість суттєво скоротити витрати суду і, власне, учасників процесу на відправку та роздрукування судових повісток і судових рішень у паперовій формі.

Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, оголошується перерва на 30 хвилин. Обговорення буде після перерви.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, продовжуємо розгляд питань порядку денного. Ми завершили перерву.

Запрошую до слова голову Комітету з питань правової політики Костіна Андрія Євгеновича для оголошення висновку комітету щодо цього законопроекту.

КОСТІН А.Є. Шановні колеги, комітет ухвалив відповідне рішення подати на розгляд Верховної Ради України доопрацьований проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання електронних адрес» (№ 3860-д) та рекомендувати за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу. Відповідно у зв'язку з цим законопроекти № 3860 та альтернативний № 3860-1 відхилити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Євгеновичу.

Я так розумію, є необхідність обговорити ці законопроекти. Тому прошу записатися на їх обговорення: два – за, два – проти. Будь ласка.

Слово надається народному депутату України Кубіву Степану Івановичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

КУБІВ С.І. Прошу передати слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руслан Петрович Князевич. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, шановний пане Голово. Дякую, Степане Івановичу, за надане слово.

Друзі, у мене таке стійке враження, що автори законопроекту нічого не знали про те, що будуть внесені відповідні зміни і поетапно буде запроваджено ЄСІТС, зокрема в частині особистого кабінету. Бо якщо це робилося зі знанням справи, то тоді виходить, що свідомо ми робимо все для того, щоб ЄСІТС в цій частині не запрацювала.

Сьогодні голова підкомітету цілком правильно сказав, що в нас уже є ця система, яка альтернативна для, так би мовити, письмового варіанта звернення до суду і відповідно інформування громадян.

Якщо виходити з логіки, що ті люди, які не звернулися і не відкрили особистого кабінету, можуть скористатися офіційною електронною адресою, бо вона в них є, то я вас запевняю, що тоді ніхто не буде звертатися до особистого кабінету в ЄСІТС. Те, що було напрацьовано, ті всі потуги, які були здійснені, зокрема в межах тієї, як на мене, ефективної робочої групи, яка працює в комітеті, будуть абсолютно нікчемними.

Тому цей законопроект, як на мене, є поспішним, його зараз приймати не треба, а потрібно дочекатися, коли запрацює особистий кабінет. Більше того, приймати його до прийняття законопроекту [№ 3681](#), у якому розшифровано поняття офіційної електронної адреси, положення, які змінюють відповідні норми в законах «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про виконавче провадження» і цілої низки інших законів, просто недоцільно. Ці законопроекти реєструвалися навіть в один день, і автор мав на увазі, що вони мають прийматися в пакеті. Ми їх розриваємо в часі, і тут буде така сама проблема, яка й була, зокрема щодо нової системи судових органів.

Тому, друзі, ми за це голосувати не будемо. Цей законопроект поки що приймати не можна, треба подивитися, як запрацює ЄСІТС, і лише після того, проаналізувавши практику, можна вносити відповідні зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Гринчук Оксані Анатоліївні, фракція політичної партії «Слуга народу».

ГРИНЧУК О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Денису Маслову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Денис Маслов. Будь ласка.

МАСЛОВ Д.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановна президіє, колеги народні депутати, чи

знаєте ви, що перший електронний лист було направлено рівно півстоліття тому – у 1971 році? Я щоденно використовую електронну пошту у своїй діяльності. Упевнений, що і ви так само щоденно використовуєте електронну пошту у своїй діяльності. То скажіть, чому досі суди у відносинах з юридичними особами не користуються засобами електронної пошти? Це ж саме стосується і юридичних осіб.

Сайт, соціальні мережі, популярні вітчизняні й закордонні маркетплейси, усе це неможливо реалізувати без електронної пошти. Пропонованим законопроектом ми даємо можливість судам направляти офіційні листи на офіційну електронну поштову адресу юридичних осіб. Кожен суд в Україні має свою електронну адресу, тому це суттєво спростить життя усім учасникам судового процесу, дасть змогу швидко й оперативно листуватися. Надіслані на офіційну електронну адресу листи будуть вважатись офіційно отриманими.

За даними статистики, у 2020 році залишилися нерозглянутими понад 700 тисяч справ. Я працював колись суддею районного суду. Повірте мені, цей законопроект дасть можливість швидше розглянути справи, а ще – зекономити кошти на поштовій кореспонденції.

Тому фракція «Слуга народу» підтримуватиме цей законопроект, закликає вас підтримати, чим ми дозволимо судам нарешті переступити з ХХ століття в ХХІ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Колтуновичу Олександрю Сергійовичу, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

КОЛТУНОВИЧ О.С. Руслане Олексійовичу, я прошу передати слово Шуфричу Нестору Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нестор Іванович Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний пане Голово. Це, безумовно, зараз найважливіша річ, на яку парламент має витратити свій час навіть за скороченою процедурою. Я уважно переглянув питання, які вносяться на позачергове пленарне засідання. Ми ж зараз (як ви говорите, опозиція не блокує роботи Верховної Ради України) працюємо у спокійному режимі. Скажіть, будь ласка, чому не вистачає часу на розгляд тих питань, які ви вважаєте пріоритетними?

А ми зараз розглядали б абсолютно інші питання: щодо тарифів на газ, щодо підвищення пенсій. Ви знаходите додаткових 2,5 мільярда гривень і просите ще про скорочену процедуру щодо пришвидшення їх виділення, щоб швидше їх закопати. А ми ставимо питання так: а може, направимо ці гроші на модернізацію клінік, на розширення можливостей захищати наших громадян від реальної загрози – загрози збереження життя від COVID-19?

Дивіться, яка надскладна ситуація в країні: 838 загиблих учора. Ми сьогодні маємо об'єднатися навколо головного – це забезпечення життя наших громадян, навколо питання, яке сьогодні є надважливішим – проходження зими за нормальними гарантованими тарифами і щоб взагалі ці послуги були забезпечені нашим громадянам.

А вам що головне – щоб були «собачки» в електронних поштах? От вам електронна пошта і «собачки» в голові. Це неприпустимо. Ви маєте зараз боротися за те, що важливо, якщо ви є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Клименко Юлії Леонідівні, фракція політичної партії «Голос».

КЛИМЕНКО Ю.Л. Об'єднання «Справедливість». Прошу передати слово Ярославу Юрчишину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Романович Юрчишин. Будь ласка.

ЮРЧИШИН Я.Р., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Об'єднання «Справедливість». Насправді, двома руками підтримуючи спрощення комунікації між нашими громадянами і судами, бо в нас дуже багато справ просто не доходять до судів, навіть ті, які могли б оперативно розглянутися, ми бачимо певні ризики в цьому законопроекті. Не буду повторюватися. Те, що раніше говорили колеги, що діджиталізація суду, систематизація мають бути узгоджені, а не шматками, щоб ми знову губилися, куди і як подавати.

Зараз до першого читання, навіть доопрацьованого комітетом, маємо ряд зауважень, зокрема те, що встановлення офіційної електронної адреси – це і є певне обмеження. Бо ми як громадяни чи фізичні особи – підприємці, чи юридичні особи фактично можемо легко міняти свою електронну адресу. А те, що навіть з такими системами, як *Google* чи *Facebook*, час від часу трапляються проблеми, – це також факт.

Тому в даному разі обмеження лише офіційною адресою може зменшити можливість комунікації, і з цим питанням обов'язково треба попрацювати, ймовірно, до другого читання. Проте оскільки ми вже давно стали свідками того, що законопроекти в цій залі між першим і другим читаннями мають всі шанси ставати гіршими, але далеко не кращими, то на цьому етапі ми будемо утримуватися щодо цієї процедури.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, зараз я ще запрошу двох колег – Сергія Ярославовича Рудика і Альону Шкрум, які попросилися на виступ, і після цього будемо переходити до голосування. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Сергій Ярославович Рудик. Будь ласка.

РУДИК С.Я., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги, тут колега Маслов казав, що він постійно користується електронною поштою і що з 1971 року цією електронною поштою користується все більше і більше людей.

А я вам скажу, чому більшість ФОПів не користуються цією електронною поштою. Тому що в кожному другому населеному пункті Черкаської області немає інтернету. Михайлівка – величезне село у Черкаському районі Черкаської області, 50 відсотків користувачів. Балаклея – це поруч із Смілою, 50 відсотків користувачів. Сагунівка, Мала Смілянка, Макіївка, Буда-Макіївка... Цей список можна продовжувати і продовжувати. А тепер, проголосувавши за цей законопроект, ви робите обов'язковим неотримання людиною, ФОПом чи товариством з обмеженою відповідальністю цього електронного листа в силу об'єктивних причин таким, що він отримав (людина не дізнається про це і не приїде на судове засідання) і буде неправим.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Запрошую народну депутатку Альону Шкрум, фракція «Батьківщина». Після цього переходимо до голосування. Я прошу народних депутатів зайняти свої місця.

ШКРУМ А.І. Фракція «Батьківщина». Колеги, безумовно, треба переходити до новітніших засобів комунікацій, і я повністю підтримую діджиталізацію. Проте є велике «але», тому що тут права людини і, зокрема, права ФОПів, які мають право йти до суду і дізнаватися про судове засідання, є все-таки першочерговими.

Тому я не буду казати про рівень діджиталізації в наших селах, про це вже розказав пан Рудик та інші, і тут нам просто треба робити домашнє завдання.

А я скажу те, що мене турбує особисто, з чим я стикалася вже не один раз. Якщо ми говоримо, що вручення судових повісток (а судова повістка вважається врученою з моменту, коли на адресу офіційної електронної пошти було відправлено судом повістку і пройшло п'ять днів), то, як на мене, те, що було відправлено на мою електронну адресу або адресу ФОП, не означає, що я це отримала чи ФОП. На сьогодні в *e-mail* є функція, зокрема щодо підтвердження людиною, що вона отримала *e-mail*.

Думаю, що це треба доопрацьовувати до другого читання, не може бути просто вкинуто це до поштової...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цього законопроекту. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію комітету про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання електронних адрес» ([№ 3860-д](#)) за основу.

Шановні колеги, готові голосувати?

Тоді ще раз. Ставлю на голосування пропозицію комітету про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання електронних адрес» (№ 3860-д) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 237.

Рішення прийнято.

Покажіть, будь ласка, по фракціях та групах.

Ідемо далі, шановні колеги. Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення належного повідомлення учасників судового процесу та направлення копій судових рішень» ([№ 4360](#)).

Є необхідність обговорювати цей законопроект? Він пов'язаний з попереднім. Добре.

Тоді я ставлю на голосування пропозицію розглянути цей законопроект за скороченою процедурою.

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова автора законопроекту народного депутата України Миколу Олексійовича Стефанчука. Будь ласка.

СТЕФАНЧУК М.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 187, Хмельницька область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Я щиро дякую вам за підтримку законопроекту № 3860-д. Хочу зазначити, що електронна адреса дасть можливість ефективніше здійснювати судочинство і забезпечити величезну економію бюджетних коштів на поштові марки, до того ж не відмінюючи такої можливості скористатися в будь-якому судовому процесі учасниками цього судового процесу.

Для того щоб не затримувати часу, хочу зазначити, що положення мого законопроекту були враховані під час підготовки законопроекту № 3860-д. Тому прошу підтримати рішення комітету щодо мого законопроекту і не приймати його за основу та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, комітет пропонує цей законопроект відхилити. Чи є необхідність усе-таки нам обговорювати, чи давайте проголосуємо і будемо йти далі?

Рішення комітету – відхилити. Давайте проголосуємо.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію комітету відхилити проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення належного повідомлення учасників судового процесу та направлення копій судових рішень» ([№ 4360](#)).

Готові голосувати? На відхилення. Так, ставлю пропозицію відхилити. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 295.

Рішення прийнято.

Законопроект відхилено.

Ідемо далі. Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України» ([№ 4255](#)).

Шановні колеги, є необхідність обговорювати цей законопроект? Тоді попрошу...

Ставлю пропозицію розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 242.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова заступника міністра внутрішніх справ Богдана Євгеновича Драп'ятого. Будь ласка.

ДРАП'ЯТИЙ Б.Є., заступник міністра внутрішніх справ України. Добрий день, шановний Руслане Олексійовичу, шановні народні депутати! До вашої уваги пропонується проект Закону «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України» ([№ 4255](#)), поданий Кабінетом Міністрів України.

Зазначеним проектом закону пропонується внести зміни до частини першої статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України, якими передбачити, що при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, усі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступила його посадова чи службова особа. Водночас при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень з відповідача стягуються виключно судові витрати, пов'язані із залученням свідків та проведенням експертизи.

Таким чином, встановивши певні привілеї для однієї зі сторін у справі, було порушено одну з основних засад судочинства, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 129 Конституції України, а саме рівність усіх учасників судового процесу перед законом. Ідеться про правову рівність, яка передбачає неможливість встановлення привілеїв чи обмежень за будь-якою з ознак.

У законопроекті пропонується шляхом внесення відповідних змін до частин другої та третьої статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України певною мірою виправити ситуацію, яка склалася, та передбачити можливість при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень стягнути з відповідача не лише витрати, пов'язані із залученням свідків та проведенням експертизи, а й судові витрати позивача на сплату судового збору.

Прийняття такого закону не лише дасть змогу урівняти всіх учасників судового процесу, а й значно зекономити бюджетні кошти, витрачені на оплату судового збору. Прошу підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я перепрошую, зараз, зараз, бо загубилися десь документи. Так, ось.

Шановні колеги, запрошую до слова співповідача члена Комітету з питань правової політики Павліша Павла Васильовича. Будь ласка.

ПАВЛІШ П.В. Добрий день, президіє! Добрий день, українці! За дорученням Голови Верховної Ради України Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 8 вересня 2021 року проект Закону «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України», поданий Кабінетом Міністрів України.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту його метою є забезпечення реалізації принципу рівності всіх учасників судового процесу в адміністративному судочинстві, зменшення фінансового навантаження на державний бюджет.

Для досягнення зазначеної мети урядом пропонується внести зміни до частин другої та третьої статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України, якими передбачити, що при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень з відповідача стягуються судові витрати суб'єкта владних повноважень на сплату судового збору (при частковому задоволенні позову суб'єкта владних повноважень – пропорційно до розміру задоволених позовних вимог). Однією із основних засад судочинства є рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, Інститут законодавства Апарату Верховної Ради України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та Державна судова адміністрація України підтримують прийняття законопроекту.

На підставі викладеного Комітет з питань правової політики вирішив рекомендувати Верховній Раді України проект Закону «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України», поданий Кабінетом Міністрів, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому. А також у разі його прийняття як закону доручити комітету разом

з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання законопроекту.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я так зрозумів, є необхідність обговорити. Прошу записатися, щоб обговорити цей законопроект, на виступи: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату України Железняку Ярославу Івановичу, фракція політичної партії «Голос».

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Позиція нашої фракції щодо цього питання... Звичайно, якби Андрій Петрович Осадчук не був хворий, то він представив би це питання, але поки що я можу сказати від нього, що ми підтримуємо цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярославе Івановичу.

Слово надається народному депутату України Синютці Олегу Михайловичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

СИНЮТКА О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руслан Петрович Князевич. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, Олегу Михайловичу. Шановний пане Голово, шановні колеги, про що законопроект? Дуже коротко зверну вашу увагу. Коли ви судитесь з державою чи з державним органом, програли справу (а це часто трапляється в наших судах), то вас тепер зобов'язують компенсувати всі судові витрати, які держава понесла на цей судовий процес. Вас, людину, яка вже раз заплатила за ці судові витрати. Ви ж платили податки, які надійшли до бюджету і які передбачено відповідно для державного органу під час судового розгляду. Вас тепер зобов'язують вдруге заплатити за це саме. Вас! З вас здиратимуть останню шкуру!

Коли ви говорите про те, що це економія державних коштів... Люди добрі, у вас совість є? Ми спеціально передбачили в бюджеті величезні кошти для цих потреб саме задля того, щоб не було таких випадків, а ви через рік повертаєтеся до цього моменту. Чого вам ще не вистачає? Ви що, з власної кишені їх витрачаєте? Це ж державні кошти, які вже люди раз заплатили. Скільки ви будете з людей знуцатися в цьому плані? Перестаньте чіпати судовий збір! Руки геть від судового збору! Ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Євтушку Сергію Миколайовичу, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

ЄВТУШОК С.М. Прошу передати слово колезі Сергію Володимировичу Власенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович Власенко. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановний пане Голово. Ви знаєте, думаю, що вся країна останні два з половиною роки чекає від монобільшості, від чинної влади реальної судової реформи і покращення судочинства і системної судової реформи. Натомість замість серйозних якихось речей нам спочатку запропонували, як треба взяти під контроль Верховний Суд (законопроект [№ 1008](#)), який потім було визнано неконституційним Конституційним Судом, який було вщент розкритиковано Венеційською комісією. Потім розігнали ВККС, і два з половиною роки в країні немає добору суддів. За станом на сьогодні не вирішено питання фінансування судової системи, яку доведено до ситуації початку 90-х років минулого століття, коли в судах не було ані паперу, ані конвертів, ані будь-якої можливості взагалі відправляти документацію.

Замість цього нам пропонують точкові законопроекти, які посягають на те, щоб громадяни України більше витрачали грошей на організацію судового процесу. Насправді це все не має жодного стосунку до покращення роботи судоустрою. Треба повертатися до приведення системи судоустрою до системи адміністративно-територіального устрою України, а не відтерміновувати кожного разу на рік це питання, що ви розробили декілька законопроектів раніше.

Замість того щоб покладати судовий збір на громадян України, треба розібратися з фінансуванням судової системи, щоб судова система не фінансувалася за залишковим принципом. А потім ми всі дивуємося, чому вони працюють так, як працюють, бо грошей немає на нормальну роботу, не вистачає суддів у судовій системі. Є суди, де суддя, не дай боже, захворіє, відправляти правосуддя неможливо.

От на це треба скеровувати свою законодавчу ініціативу і витрачати законодавчий час, а не на будь-які нісенітниці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Батенку Тарасу Івановичу, депутатська група «Партія «За майбутнє».

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Прошу передати слово Рудику.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Ярославович Рудик.

РУДИК С.Я. Шановні українці, на що спрямований цей геніальний законопроект? Якщо вам довелося судитися з державою, відстоюючи свої права, наприклад, на виплату заробітної плати, яку ви вчасно не отримали, на захмарні тарифи, які вам ввели, скажімо, новий геніальний якийсь уряд, на будь-які інші порушені ваші права, і, судячись з державою, ви програли, тепер ви ще й повинні заплатити з власної кишені цей судовий збір. Ви вважаєте це справедливим?

Нам ініціатори законопроекту доводять свою логіку, що перед судовим процесом усі сторони цього процесу мають мати рівні процесуальні права. Якщо відповідач програв цей судовий процес, то має заплатити на рівні з усіма. Ви уявляєте собі Давида і Голіафа, які в рівних умовах відстоюють свої права? Ви уявляєте себе, Кабінет Міністрів, податкову чи судову адміністрацію, які на рівних правах судяться з громадянином, незважаючи на те, де цей громадянин живе, чи в сільській місцевості, чи в міській? Але більшість судових спорів виграє держава, на жаль, а не громадянин.

Тому, товариство, я, чесно кажучи, утримався б від голосування за цей законопроект, незважаючи на всі хороші думки, які, очевидно, були в його авторів. Давайте забезпечимо людям можливість платити за газ, світло, воду, отримувати нормальні соціальні виплати, пенсії та зарплати, а після цього будемо ставити їх у рівні умови з державними органами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас ще Костін Андрій Євгенович, і після цього будемо переходити до голосування. Прошу народних депутатів зайти до залу і зайняти свої місця.

Будь ласка, Андрію Євгеновичу.

КОСТІН А.Є. Шановні колеги, про що цей законопроект? Це дуже просто – про рівність усіх учасників процесу. Цей законопроект стосується лише одного випадку: коли держава звертається з позовом до будь-якої іншої особи, вона сплачує судовий збір, і коли держава виграє цю справу, то цей судовий збір має бути компенсований з відповідача. Саме така норма зараз діє стосовно громадян. Тобто коли громадянин виграє справу, звертається з позовом до держави, сплачує судовий збір і виграє справу, то тоді держава компенсує судовий збір громадянину. Ми лише встановлюємо справедливість і рівність усіх учасників судового процесу. Тобто це тільки про це.

Прошу підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цього законопроекту. Переходимо до прийняття рішення.

Є пропозиція комітету прийняти за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Але ми голосуватимемо почергово, як завжди це робимо.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію комітету про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України» ([№ 4255](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, я можу поставити в цілому? Є заперечення трьох фракцій. Добре, тоді... (*Шум у залі*). А може тоді поставити на голосування пропозицію щодо скорочення строків до другого читання.

Тоді, шановні колеги, відповідно до частини другої статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строків подачі пропозицій і поправок та підготовки до другого читання... (*Шум у залі*).

НІМЧЕНКО В.І. З процедури є питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Які з процедури питання? Василю Івановичу, я поставлю, після цього дам вам з процедури. Добре?

Відповідно до частини другої статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строків подачі пропозицій і поправок та підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України» ([№ 4255](#)).

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 229.

Рішення прийнято.

Будь ласка, Василю Івановичу, 1 хвилина, але лише з процедури.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, давайте так, щоб ми більше не поверталися до цього питання, у вас уже хронічна хвороба щодо скороченої процедури. Хто дає таке право і чи є якийсь виняток? Розглядається питання про захист інтересів громадян як суб'єктів судових процесів. В адміністративній юстиції право на суд з державою надано та захищено Конституцією, в адміністративній юстиції. Постійно скорочена процедура, усе наповнювати бюджет хочете?

Шановні колеги, не смійтеся над процедурами і над законодавчими актами, які спрямовані на те, щоб бюджет наростити за рахунок грошей громадян. Це ганьба!

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідаю на ваше запитання. Таке право надає частина друга статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Рішення приймає зал, що й було прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення» ([№ 5490](#)).

Шановні колеги, є необхідність обговорювати це питання? Є.

Тоді я ставлю пропозицію розглянути це питання за скороченою процедурою.

«За» – 235.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова заступника міністра юстиції Коломієць Валерію Рудольфівну. Будь ласка.

КОЛОМІЄЦЬ В.Р., *заступник міністра юстиції України.* Добрий день, шановні парламентарії та парламентарки! Як ми знаємо, однією з умов належного функціонування правової держави є повага до суду. За невиконання цієї вимоги особи притягуються до юридичної відповідальності, що передбачено статтею 129 Конституції України.

Відповідно до статті 50 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, має наслідком відповідальність, установлену законом, зокрема Кодексом України про адміністративні правопорушення, стаття 185³ «Прояв неповаги до суду або Конституційного Суду України».

Утім і досі таких повноважень не мають судді вищих спеціалізованих судів, зокрема Вищого антикорупційного суду. Саме на звернення Вищого антикорупційного суду Міністерством юстиції було розроблено вказаний законопроект з метою вирішення зазначеного питання. Ми пропонуємо доповнити статті 213 та 221¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення, згідно з якими, власне, вищі спеціалізовані суди, у тому числі ВАКС, набувають повноважень розглядати зазначені справи про адміністративні правопорушення в порядку, встановленому для місцевих господарських та адміністративних судів, апеляційних судів та Верховного Суду.

Хочу зазначити, що законопроект було підтримано, зокрема, Офісом Генерального прокурора, Конституційним Судом, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Вищим антикорупційним судом і в тому числі ГНЕУ. Тому прошу підтримати.

Дуже дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова співдоповідача, заступника голови Комітету з питань правоохоронної діяльності В'ячеслава Анатолійовича Медяника. Будь ласка.

МЕДЯНИК В.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 27, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуєчий, шановні колеги! До вашої уваги пропонується проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення» (№ 5490), поданий Кабінетом Міністрів України.

Мета цього законопроекту – надання суддям вищих спеціалізованих судів повноважень на розгляд справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ «Прояв неповаги до суду або Конституційного Суду України» Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Потрібно зазначити, що на момент внесення останніх змін до статті 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення (це 2017 рік) зазначені вищі спеціалізовані суди ще не були створені, тому цей законопроект усуває нерівні положення суддів.

Законопроектом пропонується внести виключно процесуальні зміни до статей 213 та 221¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Комітет з питань правоохоронної діяльності на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти цей законопроект за основу та в цілому як закон.

Шановні колеги, прошу підтримати цю ініціативу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я так зрозумів, що є необхідність обговорювати цей законопроект. Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Слово надається народній депутатці України Васильченко Галині Іванівні, фракція політичної партії «Голос».

ВАСИЛЬЧЕНКО Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 118, Львівська область, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Ярославу Юрчишину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Романович Юрчишин. Будь ласка.

ЮРЧИШИН Я.Р. Об'єднання «Справедливість». Так, насправді однією з основних засад справедливості є те, що відповідними правами й обов'язками можуть користуватися всі представники того чи іншого прошарку. Якщо інші

судді мають такі повноваження і можливість ефективно провадити процес, маючи змогу реагувати на, зокрема, і нетолерантну поведінку в процесі, то відповідно і судді вищих спеціалізованих судів мають мати такі самі повноваження.

Тому все дуже просто, голосуємо «за», виправляємо неточність, яка була допущена під час формування законодавства раніше, і маємо адекватні процеси в усіх судових інстанціях.

Об'єднання «Справедливість» голосує «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Іоновій Марії Миколаївні, фракція політичної партії «Європейська солідарність».

ІОНОВА М.М. Прошу передати слово Руслану Князевичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, слово надається Руслану Петровичу Князевичу.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дуже дякую, пані Маріє. Шановні колеги, справа в тім, що це не було ніякою помилкою, і там було абсолютно свідоме рішення. Коли приймалися закони і про Вищий антикорупційний суд, і про Вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності, а саме у процесуальних кодексах він був започаткований, тоді ще не було нової редакції КУпАП, зокрема і статей 213, 221¹, про які йдеться, і там не можна було їх передбачити апріорі.

Однак коли вносилися відповідні зміни до КУпАП в тій частині, то ті поправки, що пропонувалися, не було підтримано. Вони стосувалися, зокрема, розширення переліку судів, на які поширюється відповідна норма.

Ми, безумовно, будемо підтримувати цю норму, тому що вважаємо, що неповага до суду має дуже жорстко присікатися всіма судами без винятків, і вищі спеціалізовані суди мають таке само право, як і будь-які інші представники судової інституції. У цій частині немає жодних заперечень, ми готові підтримати одразу, щоб цей законопроект голосувався в цілому.

У мене запитання. А що з Вищим спеціалізованим судом з питань інтелектуальної власності, чому про нього всі забули? Уже два роки минуло, закінчився конкурс, ще попередня Вища кваліфікаційна комісія суддів підвела його результати. Таке враження, що нічого не відбувається, – два роки взагалі якийсь абсолютний вакуум.

Можливо, ми це питання в комітеті якимось чином розглянули б? Чи звернулися до вже новостворених органів, щоб хоча б зрозуміти, яка диспозиція взагалі, що відбувається з цим судом? Тому що ми під нього норми створюємо, міняємо КУпАП, процесуальні кодекси, а з якихось незрозумілих для нас причин цей суд не діє. Сподіваюся, що він запрацює так само, як і запрацював Вищий антикорупційний суд, і невдовзі покаже свою абсолютну ефективність. А законопроект ми підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Павленку Юрію Олексійовичу, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане Голово, прошу передати слово Василю Івановичу Німченку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З превеликим задоволенням. Василь Іванович. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційна платформа – За життя». Шановні колеги! По-перше, я хотів би сказати, що в законопроекті порушується питання про спеціалізовані суди, їх у нас, на жаль, на сьогодні немає.

По-друге, де той хвальбоний суд з питань інтелектуальної власності? Він з'явився лише тому, що там хтось працював зі служби Офісу Президента, фахівець у цій сфері. Продумали, проініціювали і забули.

По-третє, якщо ми обговорюємо питання про спеціалізовані суди, то обов'язковою умовою є обсяг їх повноважень. Тому що ця надумана спеціалізація не дає можливості визначити, де ж працює юрисдикція спеціалізованих судів.

Подивіться на спеціалізацію Вищого антикорупційного суду. На сьогодні його діяльність і повноваження оспорені в Конституційному Суді. Відкрито провадження в Конституційному Суді і на виході рішення. Після цього рішення ми повинні думати.

А уявіть собі, що якщо буде прийняте рішення про неконституційність цього закону, якщо Президент знову не розгонить Конституційний Суд...

Наша фракція не може підтримати цього законопроекту, тому що він має бути введений у правове поле Конституції і спеціалізованих судів. Повинні бути надані такі повноваження цим судам, а не вносити зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Тому ми виходимо з цього.

Якщо ми посилаємося на спеціалізовані суди, то я знову вимушений вам сказати про...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Власенку Сергію Володимировичу, фракція «Батьківщина».

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане Голово. Україна і Верховна Рада продовжують святкувати день телевізійного продюсера, як про це сказав Голова Верховної Ради.

Черговий точковий закон, який не вирішує жодних глобальних питань функціонування судової системи. Черговий «відосик» замість реальної серйозної і ґрунтовної роботи, для того щоб громадяни, урешті-решт, отримали доступне,

якісне, справедливе й чесне правосуддя. Два з половиною роки чинної влади ми так і не отримали жодного розуміння їх бачення судової реформи. Натомість у нас є законопроекти, які латають дірки, які самі собою створюють проблеми.

Хочу нагадати, що в нас два з половиною роки не проводиться відбір суддів, судовій системі не вистачає близько 30 відсотків суддів, із 7 тисяч більше 2 тисяч вакансій на судові посади. Судова система хронічно недофінансована. Співробітники апарату суду отримують абсолютно неприйнятно низьку заробітну плату за свою достатньо складну роботу.

Замість того щоб розглядати всі питання, замість того щоб підходити з комплексним баченням реформування судової системи, нам пропонують продовжити сьогодні розгляд точкових законопроектів, які для громадян України нічого не вирішують і не наближають їх до чесного і справедливого правосуддя. Продовжується святкування дня телевізійного продюсера, з чим я вас усіх і вітаю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ще бажає хтось виступити з цього питання? Якщо бажаючих немає, прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Шановні колеги, пропозиція комітету прийняти за основу та в цілому. Але, як ми домовлялися, будемо ставити почергово.

Тому ставлю першу пропозицію комітету прийняти проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення» ([№ 5490](#)) за основу.

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 286.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, я можу поставити і в цілому, так? (*Шум у залі*).

Василя Івановича поправка? Василю Івановичу, може, ми все-таки, щоб не скорочувати за тією процедурою, яку ви дуже не любите. Василю Івановичу, отакі поправки, ну, давайте ми їх на друге читання. Василю Івановичу, дуже потрібен... Ви заперечуєте, так? (*Шум у залі*).

Добре. Одна фракція заперечує, тому я скорочую строки. Ні-ні, ваша фракція конкретно заперечує. Я ж правильно розумію?

Шановні колеги, відповідно до частини другої статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строків подачі пропозицій і поправок та підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення» ([№ 5490](#)).

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 246.

Рішення прийнято.

Ми реалізували право подати поправки до другого читання. Василю Івановичу, з нетерпінням чекатимемо ваших поправок. Дякую.

Переходимо до наступного питання – проект Закону «Про правотворчу діяльність» ([№ 5707](#)).

Шановні колеги, є необхідність обговорювати його? Тоді я ставлю пропозицію розглянути це питання за скороченою процедурою, для цього треба набрати 150 голосів. Прошу голосувати.

«За» – 230.

Рішення прийнято.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, слово для доповіді від авторів має Руслан Олексійович Стефанчук.

СТЕФАНЧУК Р.О., Голова Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє, шановні народні депутати України! До вашої уваги пропонується проект Закону «Про правотворчу діяльність».

Безперечно, це, мабуть, той законопроект, яким буде пишатися ця Верховна Рада, тому що це Конституція у сфері нормотворення, це те, що ми повинні прийняти, встановивши єдині правила прийняття, дії, а також моніторингу за діяльністю нормативно-правових актів.

Цей законопроект розроблявся понад два роки. У співавторстві його були не лише депутати фракції «Слуга народу», а й інших фракцій, залучено низку правових інститутів. Внаслідок співавторами цього законопроекту стали майже 200 народних депутатів.

Цей законопроект як фундаментальний був підтриманий найбільшою кількістю народних депутатів, які присутні в залі Верховної Ради України.

Головним завданням цього законопроекту – налагодити й унормувати питання, якими ми займаємося щодня. Це питання нормопроектної і правотворчої діяльності, питання проходження ієрархії нормативно-правових актів, питання співвідношення, питання моніторингу нормативно-правових актів і їх впливу на суспільні відносини. Вони стосуються не лише Верховної Ради, це універсальні правила для всіх суб'єктів нормотворчої діяльності.

Ще раз підкреслюю, це велика реформа, яку ми разом можемо довести до завершення і пишатися в цій Раді.

На сьогодні отримано вже майже 20 листів підтримки від наукових установ, від університетів щодо цього законопроекту. Тому я прошу розглянути цей

законопроект, підтримати його і до другого читання разом доопрацювати, щоб Україна отримала єдині, універсальні й системні правила провадження правотворчої діяльності в Україні.

Дякую і сподіваюся, що ми це зробимо в цій Раді.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається співдоповідачу заступнику голови Комітету з питань правової політики Ользі Володимирівні Совгірі.

СОВГИРЯ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! До вашої уваги сьогодні представлений системний і фундаментальний законопроект, яким пропонується внаормувати порядок розробки, ухвалення та набрання чинності нормативно-правовими актами. По суті, це законопроект про закони.

З 2009 року парламент не раз робив спробу ухвалити такий закон, але політичної волі, на жаль, до цього часу так і не вистачило. Натомість законопроекту, який ми розглядаємо зараз, надана безпрецедентна підтримка багатьох народних депутатів, які виступили його співініціаторами – це 195 народних депутатів.

Зазначу, що аналогічні закони діють у низці держав вже давно – це Молдова, Вірменія, Грузія, Болгарія, Азербайджан. У своїх висновках Венеційська комісія не раз закликала Україну ухвалити цей законопроект і врегулювати порядок розробки, прийняття та моніторингу нормативно-правових актів.

Отже, Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні законопроект та рекомендує парламенту за результатами розгляду у першому читанні прийняти його за основу, а також звернутися до Голови Верховної Ради з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду цього проекту відповідно до частини першої статті 116 Регламенту про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті та інших структурних частин проекту. До другого читання ми пропонуємо цей законопроект обговорювати в широкому форматі із залученням великої кількості експертів та фахівців.

Впевнена, що Верховна Рада цього разу обов'язково скористається своїм історичним шансом прийняти законопроект, який унормує порядок розробки, прийняття нормативно-правових актів, їх моніторингу та обліку. Це, колеги, буде той законопроект, за який нам буде...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, є необхідність обговорювати, так? Прошу записатися: два – за, два – проти.

Слово надається Ковальчуку Олександру Володимировичу, фракція політичної партії «Слуга народу».

КОВАЛЬЧУК О.В. Прошу передати слово Ользі Совгирі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Совгіря. Будь ласка.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги, про що цей законопроект? По-перше, у ньому пропонується внормувати нарешті за 30 років незалежності України чіткі правила, ієрархію нормативно-правових актів.

Уявіть, на сьогодні в законодавстві ніде не визначено, який нормативно-правовий акт є вищим: закон, указ Президента, акт Кабінету Міністрів і таке інше? Що роботи, якщо нормативні акти приймаються в різний час, але регулюють одне й те саме питання і таке інше. Це все врегульовує цей законопроект.

По-друге, цей законопроект унормовує необхідність публічних консультацій під час його розробки. Він встановлює процедуру розробки, обов'язковим етапом якої є проведення експертизи. Цей законопроект також передбачає необхідність запровадження та введення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів. Дуже важливо, що законопроектом буде передбачено моніторинг застосування прийнятих законів та інших нормативно-правових актів, та реагування на ті прогалини і проблемні моменти, які є в прийнятих нормативно-правових актах.

Хочу відзначити, що Венеційська комісія давно просить Україну прийняти такий закон і внормувати ті проблемні моменти, які є на сьогодні в нашому законодавстві. Практично всі пострадянські держави врегулювали це питання, і в таких державах діє або закон про нормативно-правові акти або закони про проектувальну норму, проектувальну діяльність тощо.

Шановні колеги, я ще раз повторюю, що в нас з 2009 року на відміну від парламентів усіх попередніх скликань є високий рівень консолідації поглядів депутатських фракцій щодо необхідності такого документа. Давайте скористаємося цим шансом і нам буде несоромно за той законопроект, який ми приймемо, і перед нашим українським народом, і, врешті-решт, перед студентами. Про цей законопроект буде несоромно писати в підручниках з теорії...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Молотку Ігорю Федоровичу, депутатська група «Партія «За майбутнє».

МОЛОТОК І.Ф., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 160, Сумська область, самовисуванець). Сумщина. Прохання передати слово Дмитру Лубінцю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Лубінець. Будь ласка.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Шановні колеги, шановна президіє, громадяни України! Депутатська група «Партія «За майбутнє» голосуватиме за цей законопроект. У нас дуже багато народних депутатів підписалися під цією законодавчою ініціативою. Ми її можемо назвати реформою. Справді, вдосконалюється процедура прийняття, і напевно, вперше буде визначено ієрархію нормативно-правових актів, співвідношення між собою.

Тому ми вважаємо, що це дуже правильно і слушно. Тим паче що в цьому законопроекті чітко виписані процедури розробки нормативно-правових актів. Тому так звані білі плями прибираються, бо ми, справді, можемо назвати це реформою. Ми закликаємо парламент проголосувати.

Звертаю вашу увагу, шановні народні депутати, що у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України є зауваження. Але ми ретельно їх проаналізували. Ми вважаємо, що до другого читання їх треба буде виправити. Там невеличкі проблеми в термінології, у дефініціях. Але це можна все зробити до другого читання.

Тому, шановні народні депутати, напевно, дуже правильний законопроект. Ми всі разом його напрацьовували.

Я особисто хотів би подякувати Руслану Олексійовичу Стефанчуку, який був ініціатором цього законопроекту. Усі разом голосуємо і приймаємо сьогодні в першому читанні. Доробляємо до другого читання і приймаємо хорошу базову реформу в нашому українському парламенті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Саврасову Максиму Віталійовичу. Але я так розумію, Руслану Петровичу, так?

Руслан Петрович Князевич. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, шановний пане Голово. Руслане Олексійовичу, я хочу звернутися до вас. Скажіть, будь ласка, ви погодитеся зі мною, що цей законопроект вартував того, щоб його розглядати за повною процедурою? Ви змогли б донести якнайширше не лише свою позицію, а й від авторського колективу, не тільки підписантів. Ми ж розуміємо, що підписанти, вони переважно підписанти, а є ж люди, які свої доробки, зокрема наукові, багато років у цій частині напрацьовували. Ми змогли б активніше долучитися до обговорення. Але цього не сталося. Тепер ми маємо...

Ви розумієте, у залі шумно, ніхто не розуміє, що відбувається. Ми навіть не знаємо, що ми розглядаємо. Ми розглядаємо один із найфундаментальніших законопроектів, можливо, за нашу каденцію. За моєї пам'яті це вже п'ята спроба прийняття такого законопроекту. Такі спроби ще розпочалися після прийняття

Конституції України. Комітет з правової політики ще другого скликання розробляв перший законопроект. Далі всі спроби і комітету, і міністрів юстиції натикалися на нерозуміння і неприйняття парламентом. Чому? Не могли зрозуміти, що таке ієрархія, не могли дійти згоди в частині ієрархії нормативно-правових актів. Не могли зрозуміти, що таке правотворча діяльність і нормативно-правові акти, чи стосується це лише напрацювання акта, чи його реалізації, і багато інших фундаментальних речей, які, Руслане Олексійовичу, у цій залі, на жаль, ми не здатні обговорити повною мірою.

Тому було б дуже добре... Я розумію, що є достатня кількість підписантів для того, щоб цей законопроект приймати в першому і другому читаннях і, можливо, не правити. Але було б мудро, якби ми, справді, серйозніше обговорили б його у стінах комітету, не поспішаючи до підготовки до другого читання, і залучили б усіх: і тих, хто підтримує, про яких ви сказали у зверненні, і багатьох тих, давайте будемо відвертими, хто має критичні зауваження і не підтримує цього законопроекту. Це нормально, це правильно.

Було б мудро, якби ми запросили навіть авторів тих старих законопроектів, які, слава Богу, живі: хтось десь в активній політиці, хтось поза нею...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслане Петровичу.

Слово надається народному депутату України Железняку Ярославу Івановичу.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги, цей законопроект про те, щоб до нас, у Верховну Раду України, вносили якісні зміни. Цей законопроект про якісну нормотворчу роботу.

Дякую і вам, Руслане Олексійовичу, і всім нашим колегам, які долучалися, і європейським партнерам, які провели величезну роботу, яка виявилася в тому, що 195 народних депутатів, якщо я не помиляюся (це рекорд), підписали цей законопроект.

Чи є там можливості його доопрацювати і зробити ще краще? Звичайно, є, як і в будь-якому законопроекті. Але давайте говорити відверто, це значний крок вперед для того, щоб до нас приносили нормальні акти, щоб назва «закон про внесення змін до інших законів» більше не подавалася Кабінетом Міністрів, щоб ми не допускали дуже часто помилок, щоб у нас вислів «стратити не можна помилувати» не був актуальним у деяких сферах, тому що в деяких законах були пропущені або абзаци, або навіть і цілі статті, і крапка.

Цей законопроект дає підґрунтя для того, щоб в Україні була нормальна нормотворча робота. Звичайно, ми як фракція «Голос» будемо підтримувати, бо є співавторами. І якщо буде прийняте рішення доопрацьовувати цей законопроект до другого читання, звичайно, долучимося до цього. Але в першому читанні я і мої колеги закликаємо вас голосувати за цей законопроект, як на мене, це добра практика. Сподіваюся, що навіть у майбутніх турборежимах

науковий, ґрунтовний, експертний підхід буде переважати над політичною доцільністю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярославе Івановичу.

Власенко Сергій Володимирович, потім Нестор Іванович Шуфрич, і будемо переходити до голосування. Народних депутатів прошу зайняти свої місця. Сергій Володимирович. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Руслане Олексійовичу. Чи треба приймати закон про правотворчу діяльність? Звичайно. Чи треба вибудовувати ієрархію нормативно-правових актів на законодавчому рівні? Можливо, але це врегульовано теорією держави і права, і не все з історії держави та права треба переносити в практичне законодавство.

Чи містить цей законопроект низку застережень конституційного характеру? Очевидно, що так. Є норми, які, скажемо так, можуть бути використані для обмеження політичних прав опозиції на участь в правотворчому процесі. Чи вибудовано коректно ієрархію нормативно-правових актів? На моє глибоке переконання – ні.

Тому я погоджуюся з колегами, які казали про те, що цей законопроект треба приймати, дивитися на нього з великою обережністю й точно не приймати в режимі скороченої процедури, а провести абсолютно широку і ґрунтовну дискусію.

«Батьківщина» в першому читанні не підтримує.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Нестору Івановичу Шуфричу, «Опозиційна платформа – За життя».

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний пане Голово. Безумовно, мені особисто приємно бути в такому колективі співавторів – і пан Руслан, і пан Дмитро. Ніколи не знаєш, що буде завтра, тому не будемо забувати...

Шановні колеги, дуже слухний законопроект, хоча, заради справедливості, є до нього вже зауваження. Є зауваження і експертів, і окремих наших колег. Але я сподіваюся, що він буде прийнятий у цілому якнайшвидше.

Тому закликаю сьогодні Верховну Раду об'єднатися навколо цієї ініціативи, щоб наші наступні закони були якіснішими і зрозумілішими для виконання і для наших громадян.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, виступили всі, хто бажав. Я прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію комітету про прийняття проекту Закону «Про правотворчу діяльність» ([№ 5707](#)) за основу з урахуванням запропонованих уточнень під час підготовки до другого читання відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 290.

Рішення прийнято.

Законопроект прийнято за основу.

Шановні колеги, йдемо далі. Оголошення.

Олександр Сергійович. Будь ласка.

КОРНІЄНКО О.С., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні колеги, відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про рішення депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» виключити зі складу депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» народного депутата України Дмитрука Артема Геннадійовича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, йдемо далі.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення системи ціноутворення в будівництві автомобільних доріг загального користування» ([№ 2234](#)). Це друге читання.

Шановні колеги, до мене підходив Олександр Сергійович Колтунович, у нього дві поправки. Ще хтось буде наполягати на поправках?

Тоді, будь ласка, Олександр Сергійовичу, називайте номер поправки, і після цього обговорюємо її. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Шановний Руслане Олексійовичу, спочатку процедурне, не для стенограми. Поправка 109 – це комітетська на підтвердження. Поправка 184 – це ваша, але вона дещо дискусійна. Тому поясню, чому я ставив.

А тепер прошу обнулити таймінг, і я почну із поправки 109.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, обнулите таймінг, поправка 109.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Шановні колеги, взагалі цей законопроект дещо схематозний, тому що він лежить з 7 жовтня 2019 року. Тут питання, власне, не до представника комітету, а до авторів.

Мене, наприклад, цікавить, а в чому ж полягає ефективність запропонованої методики ціноутворення в будівництві автомобільних доріг? У чому відмінність і який плюс у тому, що, наприклад, це визначатиме не один якийсь орган, а «Укравтодор»? Це перше.

Друге. Є дивним також той факт, коли так само дається розроблення та затвердження методики правил визначення вартості будівництва. Так ми це маємо побачити в живих цифрах, тому що на сьогодні групи впливу в Офісі Президента не можуть між собою поділити дорожній фонд і тоді з'являються подібні законопроекти, для того щоб начебто обнулити методику.

Якщо в комітеті є доповідь, і вони можуть це навести в цифрах, як це відіграється на ефективності в даній методиці, то я буду радий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Сергійовичу. Тобто ви ставите на голосування для підтвердження, так?

А, відповідь комітету? Саме автор поправки 109. Будь ласка.

ЛІЧМАН Г.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 30, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановний колего, ми з вами розглядали цей законопроект на засіданні комітету, у вас були всі можливості отримати всі відповіді на свої запитання.

Ще я хочу нагадати, колеги, що у своєму висновку від 14 травня 2021 року Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради повідомляє, що цей законопроект відповідає Конституції України, узгоджується з іншими законодавчими актами України та викладений з дотриманням вимог законопроектної техніки. Зауваження до тексту цього законопроекту відсутні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця, тому що ми зараз будемо голосувати поправку на підтвердження.

Поправка 109 за авторством народної депутатки Лічман. Її ставить на підтвердження народний депутат Колтунович. Аргументацію сторін ви почули. Комітет так і наполягає, щоб ця поправка залишилася врахованою.

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Поправка залишається врахованою.

Олександр Сергійовичу, ви ще наполягаєте на поправці 184? Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Руслане Олексійовичу, я поясню чому. Тому що ваша врахована поправка саме пов'язана і кореспондується з моєю попередньою тезою щодо ефективності запропонованої методики.

Ви рекомендуєте Кабінету Міністрів України у 2022 році прозвітувати. Так ось, у мене запитання: у чому ефективність пропонованої методики в ціноутворенні будівництва і ремонту автомобільних доріг? Які критерії ефективності? У чому плюс, я повторюся, окрім того, що конкурують групи впливу всередині Офісу Президента? Тоді ваша поправка матиме сенс, коли буде відповідна прикладна база. Ось моя пропозиція.

Повторюся, я розумію, що представляє не автор, а голова підкомітету, але все одно хотілося б уловити цей головний концепт законопроекту, тому що він виглядає лобістським, схематозним, корупційним.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ще одна поправка, вона ставиться на підтвердження.

Комітет запропонував її врахувати, він так і наполягає на врахуванні цієї поправки.

Тому я ставлю на голосування поправку 184, яка була врахована комітетом. Прошу голосувати.

«За» – 244.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, більше ніхто не буде ставити поправок, так я розумію?

З вашого дозволу, я ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення системи ціноутворення в будівництві автомобільних доріг загального користування» ([№ 2234](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 239.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть, будь ласка, по фракціях та групах.

Ідемо далі. Шановні колеги, наступний проект Закону «Про критичну інфраструктуру» ([№ 5219](#)). Друге читання.

Шановні колеги, хто буде наполягати на поправках? На підтвердження ми в кінці поставимо. Давайте спочатку, хто буде...

Юлія Клименко. Будь ласка. Я знаю, що у вас багато поправок, ви просили 3 хвилини виступу замість своїх поправок.

КЛИМЕНКО Ю.Л. Дві хвилини.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Клименко, «Голос», на виступ – 2 хвилини. Будь ласка.

КЛИМЕНКО Ю.Л. Об'єднання «Справедливість». Колеги, я подавала до цього законопроекту 27 поправок, щоб намагатися його змінити концептуально. Тому що так, як він розроблений на даний момент, на жаль, працювати не буде.

Це дуже добре, що в нас усе-таки є проект Закону «Про критичну інфраструктуру», але він дуже рамковий і не матиме жодних результатів, і жодних повноважень не надаватиме тим органам, які опікуватимуться критичною інфраструктурою.

Ми можемо подивитися на цифри аналітичних центрів, які досліджують це в Україні, і побачити, що 80 відсотків критичної інфраструктури України на даний момент фактично у приватних руках, у приватному секторі. Багато з них бенефіціари або, скажімо так, мало відомі, або мають російське коріння. На жаль, держава понад 30 років нічого з цим не робила.

Вітаю, що цей законопроект нарешті з'явився, але хочу акцентувати увагу на такому.

Перше. Цей законопроект фактично народжує ще один орган у структурі виконавчих органів влади, який опікуватиметься критичною інфраструктурою. У нас уже кількість органів і чиновників настільки розплодилося, а ефективність і результативність тільки знижуються від цього.

Хочу нагадати, що в державі є РНБО, яка відповідає за безпеку, є СБУ і розвідувальні органи, які повинні відповідати, зокрема, за всю нашу безпеку. Навіщо ми створюємо ще один орган і даємо йому реєстр, куди він вноситиме за незрозумілими критеріями всіх підряд?

Тому є питання: як реалізовуватиметься цей законопроект? Я розумію, він є рамковим, але так, як виписаний, діяти не буде.

Є ще багато зауважень, я не буду ставити всі свої 27 поправок на підтвердження, але прошу поставити поправки 64, 65 і 66 на підтвердження, які говорять про те, що РНБО...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви маєте на увазі поправки 64, 65, 66 на врахування, не на підтвердження, так?

Шановні колеги, тоді я підряд ставлю ці поправки.

Поправка 64 народної депутатки Клименко. Вона врахована редакційно. Водночас автор наполягає на повному врахуванні своєї поправки. Ставлю пропозицію автора. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 220.

Рішення не прийнято.

Поправка залишається врахованою редакційно.

Наступна поправка 65 народної депутатки Клименко. Вона врахована редакційно. Водночас автор наполягає на повному врахуванні. Ставлю пропозицію автора. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 154.

Рішення не прийнято.

Поправка 66 народної депутатки Клименко. Вона відхилена, але автор наполягає на врахуванні цієї поправки. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 106.

Рішення не прийнято.

Дякую, пані Юліє.

Ще хтось наполягатиме на врахуванні своїх поправок? На врахуванні – я запитую спочатку.

Рахманін Сергій Іванович. Яка поправка на врахування? Будь ласка.

РАХМАНІН С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Дякую, Руслане Олексійовичу. Поправка 191. Шановні колеги, я дякую комітету і робочій групі за велику кількість врахованих поправок. Це поправка не принципова, але вона технологічно точна.

Пропоную уточнити поняття «критична технологічна інформація». Ідеться про те, що такою інформацією мають бути не просто дані, які обробляються (приймаються, передаються, зберігаються) в певних системах об'єктів критичної інфраструктури, а ті, які безпосередньо впливають на їх функціонування. Це важлива поправка, я пропоную зал врахувати її повністю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Івановичу, нагадайте ще раз номер цієї поправки.

РАХМАНІН С.І. Поправка 191.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 191. Зараз, секунду.

Так, поправка 191 народного депутата Рахманіна. Комітет її відхилив. Водночас автор наполягає на тому, щоб врахували. Тому прошу визначатися та голосувати.

«За» – 110.

Рішення не прийнято.

Хтось ще буде ставити? Більше ніхто не бажає, лише будуть зараз ставити на підтвердження.

Будь ласка, Олексію Олексійовичу Гончаренко, починайте з номера поправки.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Маю дві поправки, які ставлю на голосування для підтвердження.

Перша – це поправка 105. Про що йдеться? Абсолютно погоджуюся з колегою Клименко щодо того, що створюють новий орган – Національну комісію з питань захисту критичної інфраструктури.

Скільки будемо ми плодити цих безкінечних органів, я не знаю. Але мало того, що ми створюємо цей орган, ми ще пропонуємо... Поправка 105, на жаль, врахована комітетом, яка передбачає, що ця комісія має здійснювати перевірку інвестицій, які залучаються на об'єкти критичної інфраструктури. До того ж немає ані порядку проведення перевірки, ані повноважень, ані обсягу питань – нічого. Тобто перевіряй, що хочеш.

Це шалені корупційні ризики, це бюрократизація. Замість того щоб залучати інвестиції в державу, ми вже не знаємо, що ще вигадати, щоб перевірити тих божевільних інвесторів, які ризикнуть прийти до нас.

Тому, друзі, давайте провалимо цю поправку. Прошу всіх проголосувати червоною...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету. Будете визначати? Поправка 105 врахована. Пояснення. Вона врахована, так? Дякую.

Шановні колеги, прошу звернути вашу увагу. Поправка 105. Вона комітетом врахована. Водночас народний депутат Гончаренко пропонує поставити її на підтвердження.

Тому, шановні колеги, поправка 105. Комітетом вона врахована. Прошу голосувати.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Поправку відхилено.

Наступна поправка, Олексію Олексійовичу Гончаренко.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Колеги, велика вам подяка. Давайте разом доведемо справу до кінця. Ще буквально одна поправка – це поправка 106, яка передбачає, що та сама національна комісія, знову повторюю, черговий бюрократичний орган, який, на жаль, створюється, отримає повноваження видавати накази нормативно-правового характеру, які матимуть силу нормативно-правових актів, обов'язкових для виконання всіма центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, військовими формуваннями та всіма підприємствами, установами та організаціями.

Друзі, це взагалі порушує вимоги статей 19 і 92 Конституції України, тому що виключно законами можуть визначатися правові засади діяльності органів державної влади або межі їх повноважень.

Тобто я прошу вас, давайте «зіб'ємо» цю поправку 106, і не буде незрозуміла комісія видавати абсолютно незрозумілі накази, які зате матимуть якийсь обов'язковий характер. Червона або жовта, друзі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, поправка 106 врахована комітетом, який наполягає на тому, щоб вона залишилася врахованою. Тому ставлю цю поправку на підтвердження і прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Усе. Ми... (Шум у залі).

Ніколаєнко, будь ласка. Ви також на підтвердження, так? Ніколаєнко, і після цього... Бачу.

НІКОЛАЄНКО А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Поправка 41 – на підтвердження. Це поправка, яка каже про те, що без суду і слідства... У принципі хороша норма про те, що якщо об'єкт критичної інфраструктури належить особі, пов'язаній з державою-окупантом або країною, бенефіціар якої перебуває у країні, що не співпрацює з FATF, треба забирати примусово цю критичну інфраструктуру.

Тільки хто ж це буде доводити? Визначено, що в нас встановлює ці факти взагалі суд, а в цьому випадку це має робити ота сама комісія, про яку щойно голосували ми інші дві поправки. Комісія під контролем Кабінету Міністрів визначатиме, чи так це, чи не так, це буде неpubлічно, і у вас мають забрати цю критичну інфраструктуру. Тому це, м'яко кажучи, не дуже по-правовому.

Я прошу поправку 41 не підтримувати, інакше цій комісії надаються невластиві повноваження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 41 народної депутатки Верещук та інших. Вона комітетом врахована. Водночас народний депутат Ніколаєнко вимагає поставити на підтвердження цю враховану поправку. Комітет наполягає на тому, щоб поправка залишалася врахованою. Тому прошу голосувати.

«За» – 237.

Рішення прийнято.

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.

Кучеренко Олексій Юрійович. І після цього переходимо до голосування.

Будь ласка, Олексію Юрійовичу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, я прошу вас звернути увагу на поправку 70 і хочу пояснити, чому я прошу її поставити на підтвердження. У першому читанні ми визначали, що цей реєстр критично вразливих об'єктів не може мати загального доступу, що він мусить

мати обмежений доступ. Натомість до другого читання там з'явилася норма, що це повністю відкритий реєстр.

Друзі, ми – країна, яка воює, це критична інфраструктура. Як можна у відкритий доступ викладати стан інфраструктури, що може стати в будь-який момент ціллю агресора?

Тому переконливо прошу послухати те, що ми пропонуємо, і не підтримувати поправки 70.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, позиція комітету з цього питання.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Колеги, якщо читати дослівно, то в цій поправці написано «крім інформації з обмеженим доступом». Тобто в реєстрі буде також інформація з обмеженим доступом, не повністю відкритий реєстр.

Дякую. Тому підтримайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, поправка 70. Вона врахована комітетом. Ставиться на підтвердження. Комітет наполягає на тому, щоб вона залишилася врахованою. Тому, шановні колеги, прошу голосувати.

«За» – 241.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ми пройшли весь законопроект. Тому, з вашого дозволу, я ставлю пропозицію комітету... (*Шум у залі*). Ну, я ж запитував вас.

Будь ласка, Ніколаєнко. Яка ще поправка?

НІКОЛАЄНКО А.І. Поправка 233. Колеги, ще раз, поправку 41, на жаль, Рада все-таки залишила в цьому законопроекті, чим дозволила без рішення суду забирати майно у приватних інвесторів, зокрема, яке буде визначено критичною інфраструктурою.

Тепер щодо поправки 233, яка уповноважує Кабмін перевіряти структуру власності та формувати списки активів для відчуження.

Це не є законними повноваженнями Кабінету Міністрів – перевіряти структуру власності. Це мають робити абсолютно інші органи. Відповідно ця комісія і Кабінет Міністрів не уповноважені згідно з багатьма нормами законів і Конституції цього робити. Прошу, щоб вони діяли в законний спосіб, якщо все-таки будуть створені.

Тому прошу поправку 233 не підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, це вже завершальна поправка, яка ставиться на підтвердження. Це поправка 233 за авторством народної депутатки Верещук та інших колег. Вона комітетом врахована. Комітет наполягає, щоб вона і залишилася врахованою. Тому прошу голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Поправка залишається врахованою.

Шановні колеги, переходимо нарешті до прийняття рішення щодо проекту Закону «Про критичну інфраструктуру».

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про критичну інфраструктуру» ([№ 5219](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Закон прийнято у цілому. Вітаю, колеги.

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.

Наступне питання – проект Закону «Про адміністративну процедуру» ([№ 3475](#)).

Я запрошую на трибуну голову підкомітету Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Ларису Миколаївну Білозір. Будь ласка, Ларисо Миколаївно (*Шум у залі*).

Шановні колеги, 1 секунду. Тут деякі колеги вже повідомили, на яких поправках наполягатимуть. Хтось буде ще наполягати на поправках? Будуть, так. Тоді будемо йти почергово чи ви надасте перелік, чи будете пару хвилин із заміною на?.. 5 хвилин, так? Зараз, 1 секунду, тоді я напишу всіх.

Пані Альоно, ви наполягатимете на поправках чи вам треба час? Час. Скільки ви пропонуєте? 5 хвилин. Отже, пишу: Шкрум, 5 хвилин.

Далі, Цимбалюк, 5 хвилин замість своїх поправок (*Шум у залі*).

У мене є ваші поправки. Ви наполягатимете на них, так? Добре.

Хто ще буде? Лубінець і Євтушок. Також по 5 хвилин? По скільки? Лубінець – 2 хвилини, Євтушок – 2 хвилини? Ви по поправках будете йти.

Шановні колеги, тоді давайте почнемо з тих колег, які висловили бажання виступити замість своїх поправок, вони знімають їх.

Надаю слово народному депутату Данилу Гетманцеву, 2 хвилини замість своїх поправок. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги,

Руслане Олексійовичу, я прошу поставити одну поправку на врахування, це дуже важлива поправка. Про що йдеться?

Ми всі підтримуємо цей законопроект, і, справді, адміністративні процедури потребують врегулювання. Хочу подякувати комітету за роботу над цим законопроектом. Але дуже важливо, аби цей проект не був вихолощеним, аби людина, яка отримувала рішення у своїй адміністративній справі, знала підстави цього рішення. Це рішення повинно бути мотивованим. Недостатньо, щоб людина просто знала про посилання на ту чи іншу норму закону, що стала підставою для прийняття того чи іншого рішення. Це необхідно також і для подальшого судового оскарження, адже особа, яка оскаржує рішення до суду, повинна отримати захист від суду, а суд має оцінити це рішення, виходячи з його мотивованості, не проводити ще раз розслідування в тій чи іншій справі, не з'ясовувати ще раз обставини справи, підміняючи собою відповідний орган, а оцінити це рішення, виходячи з його обґрунтованості.

Тому я вдячний за підтримку комітету. Ми проводили додаткові консультації, і не викликала заперечень необхідність прийняття цієї поправки. Тому я прошу колег підтримати її і проголосувати «зеленою».

Дякую. Поправка 436.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, позиція комітету – коротко.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Комітет цю поправку відхилив. Треба пам'ятати, що ми маємо справу з органами місцевого самоврядування і органами виконавчої влади, а не судами. Вони не суди. Тобто, дай бог, хоча б виконати та досягнути те, що ми їм виписали. Тут є мотиваційна частина, фактичні обставини справи, зміст документів та відомості, посилання на докази, інші матеріали справи. Тому вимога щодо юридичної оцінки фактів дуже хороша. Пане Гетманцев, це прекрасна вимога, але вона не виконуватиметься, тому що найкраще – ворог хорошого. Органи місцевого самоврядування просто не зможуть виписати, так як суди. Навіть судді Верховного Суду кажуть про те, що адміністративні суди не завжди правильно це виписують.

Поправка дуже хороша, але в мене викликає сумніви, що така норма закону буде виконуватися. Тому як хоче зала, так і визначається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Даниле Олександровичу, ви наполягаєте, так?

Шановні колеги, Данило Олександрович зняв усі свої поправки, крім поправки 436, отримав виступ на 2 хвилини, тому і вимагає, щоб поставити поправку 436 на врахування. Аргументацію сторін ви почули. Тому прошу, шановні колеги, голосувати.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Поправка вважається врахованою.

Мене попросили Альона Шкрум – 5 хвилин, потім Цимбалюк – 5 хвилин і Лубінець – 2 хвилини, а далі передали мені ще інші...

Почнемо. Шкрум Альона Іванівна. Будь ласка.

ШКРУМ А.І. Дякую, колеги. Фракція «Батьківщина». По-перше, я вітаю нас усіх з тим, що ми нарешті дійшли до розгляду цього законопроекту в другому читанні. Це насправді десята спроба.

Законопроект мав, вдумайтеся, 22 роки підготовки, величезну кількість робочих груп. Я аплодую і знімаю капелюха перед терпінням і фахом Лариси Білозір, доповідача. До того ж за 22 роки підготовки все ще українці, на жаль, не розуміють, про що цей законопроект. Тому я хотіла б зупинитися і на плюсах, і на мінусах, і на тому, що цей законопроект означає для звичайних людей.

Пам'ятаєте, уже майже три роки тому Зеленський, коли обирався на посаду Президента, обіцяв нам країну не стресу, а країну послуги і сервісу. На жаль, цього не сталося. І цей законопроект намагається хоч трохи нас наблизити від країни тотального стресу для громадян, для ФОП, для бізнесу, для кого завгодно, до країни послуги, до країни сервісу. Ним передбачається внормувати відносини бюрократичного апарату, кожного чиновника, державного службовця, будь-кого в державній сфері, хто вам надає соціальні, пенсійні послуги, хто проводить інспекції, перевірки, хто виділяє земельні ділянки, хто виділяє ділянки під забудову. Він регулює взаємовідносини представників будь-якої державної сфери із звичайними громадянами.

На сьогодні в нас ці взаємовідносини регулюються в різних сферах по-різному. Якщо ви, наприклад, хочете, щоб вам перерахували пенсію і не розумієте, чому не виплачують тієї пенсії, яка вам потрібна, то будете довго оббивати пороги Пенсійного фонду і його працівників, отримувати відмови, папірці, але можете так ніколи й не дізнатися причини. Лише змушені будете йти до суду, а ми знаємо, як в Україні працюють суди.

Щодо пенсійного забезпечення – це одна процедура, щодо соціальних, інших питань – зовсім інша процедура, щодо питань забудови, будівництва, виділених земельних ділянок – це інша процедура, щодо екологічного законодавства – також інша процедура.

Так ось, цей законопроект намагається унормувати всі взаємовідносини держави та громадянина, бюрократичного апарату, державних чиновників та громадянина. Саме тому він так довго готувався і буде непростий для виконання.

У цьому законопроекті йдеться про одне: жодних рішень стосовно громадянина без громадянина, тобто жодного рішення стосовно вас без вас. Ви принаймні будете знати про те, яке рішення державними органами приймається щодо вашого прохання, щодо вашої землі, щодо вашої пенсії, щодо ваших соціальних пільг, щодо ваших субсидій, щодо вашого забезпечення.

Ви також отримаєте нарешті доступ до матеріалів справи в будь-якому органі. Принаймні сподіваюся, що так і буде. Ви зможете оскаржувати це рішення і вимагати пояснень від державних органів. Це, без сумніву, добре і потрібно. Тому що на сьогодні між громадянином і державою, і державними органами стоїть стіна з папірців, стіна з бюрократичних процедур, стіна з внутрішніх незрозумілих інструкцій, з посадових обов'язків, хаос з тисяч пояснень, чому не можуть допомогти, а не намагання вам реально допомогти.

А тепер я додам трохи своєї особисто ложки дьогтю, чому я вважаю, що такий закон не зможе допомогти вам у повному сенсі і не запрацює, поки не буде проведено повноцінної реформи державного управління у країні. Тому що на сьогодні, на жаль, функції Кабінету Міністрів і центральних органів виконавчої влади так і не розмежовані нормально.

Зміни до законів про Кабінет Міністрів і про центральні органи влади не внесено, зміни до державної служби не запрацювали, конкурси на державну службу і на державні посади не є незалежними профільними конкурсами. На жаль, на державну службу люди потрапляють не тому, що вони найкращі професіонали, а тому, що вони політично лояльні. Допоки це не зміниться, думаю, що такий закон нам не допоможе врегулювати нормальне державне управління в країні.

Величезне розчарування на сьогодні в нас щодо тих державних процедур, які нам обіцяли. Насправді і служба в органах місцевого самоврядування, і служба в державі на сьогодні не є професійною, і це, безумовно, треба виправляти.

Цей законопроект є хорошим першим кроком, на нього очікували дуже давно, над ним працювали величезна кількість людей і громадських об'єднань, і профільних фахівців, і уряд, і підкомітет, і комітет, і багато інших фахівців. Але цей законопроект не допоможе, поки, за зауваженнями SIGMA, профільної організації, ми отримуємо нульові оцінки за, наприклад, передбачуваність політики уряду для бізнесу, за планування урядової політики, коли бізнес не розуміє, як вони плануватимуться і що зміниться завтра для них у законопроекті [№ 5600](#) або не зміниться, і коли за винагородами, за преміями ми також отримуємо один бал з п'яти.

Тому, друзі, реформа державного управління має бути першочерговою, ми мусимо до неї повертатися, а цей законопроект робить невеличкий крок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Михайлу Михайловичу Цимбалюку замість усіх своїх поправок, 5 хвилин. Після нього Лубінець – 2 хвилини.

Будь ласка, Михайле Михайловичу.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Я вірю в те, що автори цього законопроекту хотіли удосконалити все-таки управління органами місцевої влади, місцевого самоврядування і приблизити до громадянина. Але насправді що з того вийшло?

Аналізуючи проект цього закону, ми дійшли висновку, що він порушує кілька статей Конституції: 8, 19, 22, 41, 59, 75, 124.

Законопроект також суперечить Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, не узгоджується з положеннями інших законодавчих актів, зміни до яких проектом не вносяться, оскільки порушуються принципи верховенства права, правової визначеності (це стаття 8 Конституції), норми мають оціночний характер, а їх застосування залишається (увага!) на розсуд особи.

Зокрема, стаття 24 проекту передбачає збільшення строку для прийняття рішень про відвід та визначення іншої уповноваженої на розгляд справи посадової особи чи про відмову у відповіді з відповідним обґрунтуванням у разі наявності обґрунтованих причин.

Пропонується кардинальна зміна управлінської процедури органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, запроваджуються додаткові бюрократичні, на нашу думку, бар'єри у взаємовідносинах людини з державою.

Так, для встановлення органу компетентно вирішувати відповідну справу особа повинна звернутися до суду. Водночас стаття 124 Конституції визначає, що основною функцією та виключною компетенцією судів є здійснення правосуддя, а не встановлення органу компетентно вирішувати відповідну справу. До того ж відсутнє процесуальне положення, яке забезпечило б здійснення цього права громадянином.

Обмежується право особистої участі особи в адміністративному провадженні, порушується стаття 22 Конституції. Зокрема стаття 59 проекту передбачає, що у справі, що стосується великої кількості осіб з однаковими інтересами, адміністративний орган може звернутися до таких осіб з вимогою призначити спільного представника. Якщо протягом встановленого адміністративним органом строку такої вимоги не буде виконано, то тоді, як гарантовано статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, національне законодавство повинно забезпечити гарантії для запобігання будь-якому використанню персональних даних.

Шановні колеги, якщо ми кажемо про норми, які несумісні з чинними вітчизняними законами, то маємо говорити, що деякі положення цього проекту мають декларативний характер та незавершені механізми реалізації.

Порушуються також статті 8, 19 Конституції. Обмежується право особи на правову допомогу, це статті 59 та 131 Конституції України. Таке положення не враховує позицію Конституційного Суду в рішенні від 30 вересня 2009 року, передбачається для учасників адміністративного провадження віддалений доступ у режимі реального часу до всіх матеріалів справи, що не враховує положення статті 32 Конституції про те, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією.

Крім того, таке положення не узгоджується з іншими нормами проекту, якими передбачається, що документи, які містять персональні дані, комерційну

чи професійну таємницю, можуть надаватися лише в обсязі, що є об'єктивно необхідним для розгляду адміністративної справи або захисту прав її учасників.

Звертаю увагу, що Європейський Суд з прав людини у своїх рішеннях неодноразово зазначав, що захист персональних даних має основоположну важливість для здійснення особою свого права на повагу до приватного та сімейного життя.

Прикро, але проект не містить завершених механізмів правового регулювання адміністративної процедури. Навпаки, у законопроекті доручається Кабінету Міністрів розробити відповідні нормативні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Лубінця Дмитра Валерійовича. Будь ласка, 2 хвилини.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую Руслане Олексійовичу. Дякую комітет за те, що розглянув мої поправки. Я подав 44 поправки до цього законопроекту, врахували лише сім.

Дуже багато здивувань викликає те, чому, на мій погляд, позитивні поправки не були враховані. Але знову-таки, я зараз не буду зупинятися на поправках, їх занадто багато, щоб не витратити часу. Розумію, що все правильно, на жаль, жодна з них, напевно, не набере більшості.

Але я хотів би сказати про ті зауваження, які не виправлені до другого читання.

Перше. Значна частина термінології та процедур запозичені з процесуального законодавства, що штучно зближує процес надання адміністративних послуг із судочинством.

Друге. Викликає зауваження впровадження в адміністративній процедурі інституту свідка без достатнього врегулювання пов'язаних із цим аспектів.

Третє. Законопроектом передбачається, що у разі необхідності отримання погодження чи висновку іншого адміністративного органу для вирішення справи, адміністративний орган звертається для цього до такого органу з визначенням достатнього строку. Тобто видається не зовсім обґрунтованим надання адміністративному органу права давати вказівки іншому органу, зокрема тому, що не є в його підпорядкуванні.

Зауважень дуже багато, але, напевно, треба голосувати за цей законопроект у другому читанні, бо все-таки потрібно врегулювати питання вирішення адміністративних справ. Проте, на жаль, у зв'язку з тим що дуже багато зауважень, мені видається, що через деякий час ми будемо вносити зміни до такого закону, якщо він стане законом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Спочатку я надаю 1 хвилину народній депутатці Плачковій замість її поправок від 416 по 446, які там є. Будь ласка.

ПЛАЧКОВА Т.М., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, пане головуєчий. Спочатку я хочу подякувати авторам законопроекту, особисто пані Ларисі Білозір, тому що насправді це велика праця, яку ви здійснили, але тим паче є ряд зауважень до цього законопроекту, без урахування яких я не розумію, у який спосіб ми будемо його приймати.

Хочу звернути увагу щодо неприпустимості наявних усних адміністративних актів. Про що йдеться? Законопроектом передбачено, що обов'язково має бути провадження і матеріали справи. Але водночас передбачається усний адміністративний акт, якого не буде в матеріалах справи.

Якщо так станеться, що цей чиновник звільниться, а про усну адміністративну послугу знатимуть виключно чиновник і людина, то фактично не можна буде зрозуміти, чи був цей акт, чи не було його. Яким чином і хто насправді відповідатиме за здійснення або нездійснення такого акта?

Вважаю, що до цих саме усних адміністративних актів ми на цій стадії, де зараз перебуваємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви просили ще 2 хвилини замість поправок з 447 по 572. Будь ласка, пані Тетяно.

ПЛАЧКОВА Т.М. Я хочу також зауважити, що законопроектом передбачені дуже широкі можливості для відкликання або визнання недійсним адміністративного акта на користь однієї особи, яка, наприклад, там заподіяла шкоди іншим особам.

Ідеться про те, що адміністративний орган може, наприклад, скасувати своє рішення, яке стосуватиметься вашої земельної ділянки або майна, що на ній розташоване. Тобто без суду, без слідства. Зараз це відбувається у судовому порядку, органи місцевої влади або місцевого самоврядування, або державні органи для того, щоб оскаржити ваше право власності, обов'язково мають звернутися до суду. Законопроектом передбачається, що це зможе робити виключно адміністративний орган. Думаю, що насправді це не те правосуддя, до якого ми маємо йти, і це не та держава, яку ми будемо.

Ще дуже важливо таке. Ідеться про те, що акт може бути скасованим тоді, коли він суперечитиме принципам адміністративної процедури. Я хочу вам нагадати один із принципів адміністративної процедури – це вимоги керувати здоровим глуздом, логікою та загальноприйнятими нормами моралі. Тобто якщо якийсь чиновник буде вважати, що ваші дії аморальні, він зможе відкликати своє рішення.

Думаю, що це точно не те, до чого ми прагнемо. Це, справді, не та історія, яка стосується полегшення і покращення життя людей, і надання якісних адміністративних послуг. Давайте не будемо збільшувати чиновницькі функції та їх повноваження, а надамо повноваження людям і збережемо їх право на правосуддя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Тетяно, ви також просили ще 1 хвилину щодо поправки 599. Будь ласка.

ПЛАЧКОВА Т.М. Так. Хочу ще сказати, що законопроектом передбачена можливість перегляду адміністративних актів за нововиявленими обставинами протягом п'яти років. Насправді, на мій погляд, це дуже такий великий строк, тому що протягом п'яти років ваш бізнес або вашу справу можуть намагатися скасувати, закрити саме через скасування або визнання дійсною чи недійсною тієї чи іншої адміністративної процедури.

Розумію, що є і благі наміри в цієї норми, але насправді, на жаль, вона може використовуватись як чиновниками, так і опонентами абсолютно в інших цілях. Тому я цілком впевнена, що мою поправку 599 потрібно проголосувати і прийняти задля того, щоб цього не сталося.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завершальна ваша 1 хвилина щодо поправки 674. Так? Будь ласка, пані Тетяно.

ПЛАЧКОВА Т.М. Дякую. Насправді я хотіла б отримати відповідь. Можливо, вона є і все не так, як я вважаю, але хочу спитати щодо виконання дій за рахунок зобов'язаної особи. Законопроектом надається право делегувати виконання адміністративних актів, які з різних причин не виконуються, третім особам. Тут ідеться не про державних виконавців чи будь-яких інших залучених осіб. У законопроекті передбачається нереалізований механізм дій щодо того, хто це треті особи, кого можна буде залучати, і не визначається порядок залучення цих третіх осіб.

Тому я вважаю, що в жодному випадку не можна допускати такого подібного абсолютно вільного трактування в майбутньому цієї норми в цьому законопроекті. Якщо можна, надайте пояснення щодо цієї моєї поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, позиція комітету.

БІЛОЗІР Л.М. Шановна Тетяно Михайлівно, щодо виконання за рахунок зобов'язаної особи, то немає тут делегування повноважень, залишається відповідальним орган влади і йдеться лише про матеріально-технічну складову. Наприклад, треба демонтувати МАФ або взяти десь кран, авто – так сьогодні це працює.

Тому важливо, що під час застосування заходів впливу в особи є можливість усе-таки добровільно виконати, завжди є завчасне попередження і можливість оскарження цих заходів впливу. Тому це дуже важливо. Наш комітет ухвалив рішення відхилити вашу поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, у нас залишилося ще вісім поправок від народного депутата Миколи Княжицького. Я так розумію... *(Шум у залі)*.

Шановні колеги, я вас дуже прошу, у нас обмаль часу. Давайте, щоб ми встигли проголосувати законопроект у цілому, думаю, що це більш важливий перформанс на сьогодні. Якщо можна, пані Тетяно. Чи ви хочете цю останню проголосувати? Поправку 599, так? Добре.

Шановні колеги, я ставлю на голосування поправку 599 народної депутатки Плачкової. Комітет пропонує відхилити її. Тому прошу народних депутатів визначатися та голосувати.

«За» – 92.

Рішення не прийнято.

Дякую, пані Тетяно, за ваше розуміння і вашу позицію.

Ми переходимо до поправок пана Миколи Княжицького. Поправки 638, 642 для обґрунтування. Дайте, будь ласка, 2 хвилини. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Шановні колеги, законопроект насправді непоганий, але розділ (статті 92-100) фактично ставить хрест на цьому законопроекті, бо передбачає, що державний або місцевий орган може не лише приймати рішення, а й примушувати до його виконання в позасудовий спосіб, навіть якщо ці рішення незаконні. Це, звичайно, повний абсурд. Мої поправки саме стосуються цього розділу. Поправки 638, 642 пропонують виключити із запропонованої комітетом до другого читання редакції положення про примусове виконання рішення та встановити, що рішення можуть виконуватися в порядку, встановленому Законом «Про виконавче провадження».

Законопроект пропонує процедуру примусового виконання адміністративних рішень, але при цьому змінює її термінологію на «заходи впливу». По суті, йдеться не про вплив щодо виконання адміністративного рішення. Створення ще однієї процедури, яка виписана набагато простіше, ніж у Законі

«Про виконавче провадження», є помилковим і здатне створювати додаткові спори щодо того, як саме виконувати той чи інший акт.

Крім того, у профільному законодавстві містяться особливі заходи відповідальності за невиконання рішень. Це штраф, а не грошове стягнення, як це пропонується у статті 96 законопроекту, щоб обійти вживання слова «штраф». Безпосередній вплив взагалі не розкрито і незрозуміло, що це таке. Чи може Нацполіція прислати спецназ до особи, яка не платить штраф за порушення правил паркування в рамках безпосереднього впливу?

Примусове виконання рішень регулюється Законом «Про виконавче провадження». Профільний закон, який містить цілий ряд норм для запобігання зловживань з боку держави, визначає права і обов'язки, запроваджує змагальність і необхідність дотримуватися процедури. Ми не можемо в цьому законопроекті встановлювати паралельну процедуру до виконавчого провадження, тим паче якщо відсутні будь-які процедурні норми і гарантії захисту прав. Пропоную ці дві поправки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ставлю їх на голосування почергово.

Ставлю поправку 638 за авторством народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 89.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 642 народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 80.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 656. Будь ласка, Миколо Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Оскільки ми виступаємо проти дискримінаційної процедури примусового виконання, то вважаємо, що в законопроекті має бути вилучена стаття 94, яка визначає органи примусового виконання. Органи примусового виконання рішень вичерпно визначені статтею 5 Закону «Про виконавче провадження».

Ми не можемо розширювати цей перелік іншим законом. Так само не можемо наділяти орган, який прийняв певне рішення, повноваженнями і примусово його виконувати. Як він буде виконувати рішення проти себе, наприклад?

По суті, цим законопроектом ми надаємо чиновнику можливість самостійно обирати, за якою процедурою виконуватимуться його рішення проти платника податків – чи встановленою Законом «Про виконавче провадження», яка містить багато балансів і інтересів учасників провадження та захист від державного свавілля, чи проектом Закону «Про адміністративну процедуру», який ніяких запобіжників не містить, а може бути трактований як завгодно.

Прошу підтримати поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю поправку 656 народного депутата Княжицького на голосування. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 77.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 671. Будь ласка, Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка передбачає виключення із законопроекту статті 95, яка допускає можливість виконання дії за рахунок зобов'язаної особи. Ідеться про те, що чиновник, по суті, підмінює собою суд, який на сьогодні є єдиним уповноваженим органом вирішити спір та зобов'язати особу діяти у спосіб, встановлений законом.

У законопроекті пропонується знищити судову владу і перетворити її на владу чиновника. Щоб не допустити цього, прошу підтримати поправку 671.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 671 народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 79.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 689. Народний депутат Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправкою 689 пропонується виключити із законопроекту систему штрафів за невиконання рішень адміністративного органу. На сьогодні існує чітка і прозора процедура. Якщо державний орган вважає, що особа правомірно не виконує його рішення, він звертається до суду, щоб суд вирішив спір і зобов'язав особу виконати рішення.

Законопроектом пропонується встановити позасудову процедуру виконання рішень. До того ж якщо особа рішення не виконує, на неї накладаються значні штрафи. Навіть якщо це рішення відверто незаконне, особа мусить його виконувати, щоб не потрапити під штраф. А в разі якщо штраф не буде сплачено, то в законопроекті пропонується в позасудовому порядку передавати свої постанови до виконавчої служби і без суду арештовувати рахунки, описувати майно і стягувати штраф за виконання абсолютно незаконних рішень.

Цього допустити не можна. Прошу підтримати мою поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 689 народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 85.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 713. Княжицький, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У законопроекті пропонується застосовувати заходи безпосереднього впливу, але при цьому не пояснюється, що таке заходи безпосереднього впливу. Чи може Національна поліція прислати спецназ до особи, яка не платить штраф за порушення правил паркування в рамках безпосереднього впливу? Чи може Держфінмоніторинг включити особу до переліку терористів за те, що вона постить пости, які Держфінмоніторингу не подобаються? Чи може Президент розпустити Верховну Раду в рамках заходів безпосереднього впливу, тому що не весь парламент готовий виконувати вказівки з Банкової?

Відповіді на всі питання щодо цього законопроекту. Так, може, оскільки проект не містить чіткості, а, отже, допускає надзвичайно широкі повноваження для будь-якого державного органу.

Прошу підтримати мою поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 713 народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 81.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 728 народного депутата Княжицького. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Законопроектом пропонується встановити попереднє попередження особи про застосування до неї заходів впливу. Тобто державний орган може прийняти відверто незаконне рішення і попередити особу, що якщо та його не виконає, її майно арештують, а саму запроторять до в'язниці в рамках заходів безпосереднього впливу. Очевидно, що ця норма як частина процедури примусового виконання має бути вилучена із законопроекту, про що я прошу вас в поправці 728. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 728 народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 76.

Рішення не прийнято.

Завершальна поправка 752 народного депутата Княжицького. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Я дивуюся, звичайно, як депутати, які вважають себе демократами, голосують за такі норми, а потім буде соромно їм за це.

Цією поправкою пропонується встановити хоча б якусь видимість процедури застосування примусових заходів. У разі якщо зобов'язана особа під час

застосування заходів впливу чинить опір, до неї можуть бути застосовані примусові заходи в порядку, межах та у спосіб, що встановлені законом.

А що таке «чинить опір»? Якщо особа не сплачує вчасно комуналку, вона чинить опір рішенням чи встановленню штрафів? Чи йдеться про збройний опір, до якого потрібно залучати правоохоронні органи, про які йдеться у статті 99?

Я пропоную підтримати мою поправку 752 і виключити цю статтю.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Йдеться про поправку 752 народного депутата Княжицького. Комітет пропонує її відхилити. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 81.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, ми пройшли всі поправки. Більше ніхто не наполягатиме на своїх поправках? Запрошую народних депутатів зайняти свої місця. Ми переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію комітету прийняти проект Закону «Про адміністративну процедуру» ([№ 3475](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 291.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Вітаю, колеги, особливо вас, пані Ларисо. Ми, справді, пройшли великий шлях для прийняття цього закону.

Шановні колеги, наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до законів України щодо питання впровадження накопичувачів енергії» ([№ 5436](#)) і законопроекти: [№ 5436-1](#), [№ 5436-2](#), [№ 5436-д](#). Це перше читання.

Шановні колеги, є необхідність обговорювати ці законопроекти? Є. Тоді давайте проголосуємо розгляд цього питання за скороченою процедурою, потрібно набрати 150 голосів. Прошу голосувати, шановні колеги.

«За» – 242.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова народного депутата України Кучеренка Олексія Юрійовича автора законопроекту № 5436. Будете з місця? Будь ласка, увімкніть мікрофон з місця.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, я швидко, не буду затягувати часу. З одного боку, я радий, що разом з колегами ми зареєстрували вкрай важливий законопроект щодо питання впровадження накопичувачів енергії.

З іншого боку, завдяки тому, що в Комітеті з питань енергетики та житлово-комунальних послуг нами було досягнуто консенсусу і ми підтримали відповідний законопроект з літерою «д», я не наполягатиму на розгляді свого законопроекту. Але я хотів би зазначити кілька принципових моментів.

Це дуже важливий законопроект, бо ми всі розуміємо, що свого часу у 2015-2016 роках наші попередники трохи, м'яко кажучи, погарячкували і неконтрольоване зростання так званої зеленої генерації дуже потужно вплинуло і на технологічну роботу енергосистеми, і на фінансовий стан енергоринку.

Тут головне питання, шановні друзі з більшості, шановні наші монокоаліціяни, що такі законопроекти, як цей, треба було б приймати у вашому турборежимі в перший місяць вашої роботи, у вересні 2019 року, і тоді не було б такої кризи. Натомість ви умудрилися прийняти закон про імпорту білорусько-російської електроенергії та інші закони, які призвели сьогодні до величезної кризи в енергетиці.

Тому, шановні друзі, давайте виправляти помилки, визнавайте їх, і приймати такі закони, які рятуватимуть сьогоднішню енергетику від величезної кризи.

Дякую за розуміння.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Юрійовичу.

Я запрошую до слова народного депутата України Андрія Михайловича Геруса. Будь ласка, Андрію Михайловичу. Увімкніть мікрофон з місця, будь ласка.

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Я хочу зняти з розгляду, якщо так можна зробити, мій проект, щоб ми всі підтримали доопрацьований законопроект № 5436-д.

Хочу звернути увагу на важливість цього законопроекту, тому що насправді буквально свіжий актуальний приклад. Сьогодні вночі були обмеження «зеленої» енергетики, а саме від вітроелектростанцій, тому що був сильний вітер, але ми за це платили. Водночас уже сьогодні зранку в нас знову включаються газові, вугільні електростанції для того, щоб покрити попит на електроенергію.

Відповідно критично важливо нам почати будувати і застосовувати в Україні накопичувач електроенергії. Бо це дасть можливість накопичувати і видавати електроенергію в пікові періоди, а саме зранку і ввечері.

Тому в мене прохання, щоб ми проголосували. І якщо можна, то, можливо, сьогодні поставили, щоб прийняти за основу та в цілому, а якщо ні, то щоб ми скоротили строки подачі поправок до семи днів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я запрошую до слова члена Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг Юрія Олександровича Камельчука і від авторів, і від комітету. Будь ласка.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день! Якщо можна, 3 хвилини, думаю, що я впишуся від авторів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, дайте 4 хвилини, а ви вже впишетесь, то впишетесь.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Дякую. Фракція «Слуга народу», Львівщина, Червоноградський район. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні колеги! Шановні українці! Сьогодні без перебільшення історичний день для енергетики України. Адже збереження енергії – це те, що життєво важливо для кожної людини і для кожної країни.

Думаю, що ви всі знаєте, що в мене в руках, – це зарядний пристрій, повербанк для зарядження телефонів. Але уявіть собі, що подібні пристрої, але в тисячі, в десятки разів більші, можуть постачати енергію для окремих будинків і навіть цілих мікрорайонів. Енергія до них може надходити як з класичних, так і з відновлювальних джерел енергії. Окремі підприємства та приватні будинки зможуть стати частиною енергетичної системи України і знімати проблему в пікові моменти для себе та інших споживачів.

Підставою для розроблення проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про ринок еkleктичної енергії» є Енергетична стратегія України на період до 2035 року, згідно з якою стимулювання розвитку відновлювальної енергетики, розвиток обладнання для акумулювання енергії є основними пріоритетами державної політики в галузі енергетики України.

Сьогодні об'єкти відновлювальної енергетики генерують від 8 до 13 відсотків у загальному балансі виробництва електроенергії. Інтенсивний розвиток відновлювальної енергетики паралельно з позитивним екологічним впливом створює ризики порушення балансової надійності енергосистеми.

Для забезпечення подальшого зростання частки альтернативної енергетики необхідно збільшити обсяг первинного, вторинного регулювання та резерву заміщення.

Об'єкти відновлювальних джерел енергії характеризуються негарантованим, тобто змінним графіком генерації електричної енергії впродовж доби, а також значними сезонними коливаннями обсягів виробництва. За злагодженої роботи електроакумуючі системи сприятимуть стабільному функціонуванню енергосистеми, зменшенню дисбалансів у мережі, викликаних нерівномірним

навантаженням від споживачів, та збереженню темпів введення об'єктів відновлювальної електроенергетики.

Сьогодні в Україні відсутня законодавча база, яка врегульовує питання встановлення та функціонування електроакумуючих систем. Відсутність законодавчо визначеного статусу систем акумулювання електроенергії як учасника ринку не дає можливості використовувати сьогодні цю технологію на балансуєчому ринку і ринку допоміжних послуг.

Під час розробки зазначеного проекту були враховані положення Директиви ЄС про спільні правила для внутрішнього ринку електричної енергії 2019/944, якими визначено, що таке система зберігання електроенергії, особливості застосування систем зберігання, особливості взаємодії з операторами системи передачі й операторами системи розподілу та основні принципи правового регулювання систем зберігання в країнах ЄС.

Законопроект № 5436-д пройшов довгий шлях розробки в робочій групі Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг за участю великої кількості державних та приватних стейкхолдерів. Він також отримав висновок *Energy Community* і пройшов незалежну юридичну експертизу та був доопрацьований комітетом.

Шановні колеги, прошу підтримати законопроект № 5436-д щодо розвитку систем накопичення енергії в першому читанні та скоротити строки подачі поправок до проекту вдвічі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, є необхідність обговорювати цей законопроект? Прошу записатися: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату В'ятровичу Володимирі Михайловичу, фракція політичної партії «Європейська солідарність». Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу надати слово Михайлу Бондарю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Михайле Бондар.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Фракція «Європейська солідарність», Львівщина. Шановні колеги, я також є співавтором цього законопроекту і попереднього, щодо якого доповідав Олексій Кучеренко.

Дякую комітету, що напрацювали спільний законопроект. Фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме його обов'язково.

Але тут виникає питання. Накопичувачі. Якою енергією завтра ми їх будемо наповнювати: білоруською, російською? З російського чи з якого вугілля ми вироблятимемо електроенергію і наповнюватимемо ці накопичувачі?

Питання дуже потрібне, тому що, дійсно, так як і голова комітету зазначив, є такі піки, коли одна генерація виробляє забагато електроенергії, її треба десь зберігати.

Тому, голосуючи за цей законопроект, я хочу звернутися до Кабінету Міністрів виділити кошти для вугільної генерації, щоб вугілля власного видобутку спалювалося на ТЕЦ, ТЕС, і саме з нього вироблялася електроенергія. Вкладати в розвиток тих регіонів, на території яких розташовані вугільні підприємства, дати робочі місця нашим вітчизняним шахтарям, а не купувати вугільну продукцію за кордоном. Треба зробити все можливе, щоб вітчизняна енергетика, вітчизняні генеруючі компанії розвивалися і щоб ми не були залежні, зокрема від країни-агресора.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Совсун Інні Романівні, фракція «Голос».

СОВСУН І.Р. Фракція «Голос». Шановні колеги, цей законопроект насправді отримав безпрецедентну підтримку в профільному Комітеті з питань енергетики та житлово-комунальних послуг. Таке буває не часто в комітеті, але трапилося з цим законопроектом. Чому? Вочевидь, є загальне розуміння, що нам треба рухатися в напрямку розвитку «зеленої» енергетики.

Європейський Союз ставить перед собою амбітну мету, що 40 відсотків генерації має надходити з відновлюваних джерел енергії.

Україна так само поставила певні цілі в цьому напрямі. Ми кажемо про те, що маємо перейти до 30 відсотків з відновлюваних джерел впродовж наступних 20 років. Для цього необхідно покращувати інвестиційний клімат, залучати інвестиції як внутрішні, так і зовнішні для розвитку відновлюваних джерел енергії.

Але так само треба розв'язувати технічні проблеми, які виникають у зв'язку з відновлюваною енергетикою. Необхідність збалансувати енергію вітру і сонця, оскільки ми розуміємо, що вітер і сонце не є тими джерелами енергії, які можуть працювати цілодобово, які можна включати чи виключати тоді, коли це потрібно. Саме для цього треба законопроект, який врегулює питання накопичувальних потужностей в українській енергосистемі.

Однак те, що ми приймаємо цей законопроект сьогодні, – це крок уперед. Те, що ми рухаємося до «зеленого» майбутнього, – це також правильно. Але разом з тим, працюючи над цим, ми не повинні забувати про ту ситуацію, яка склалася сьогодні на енергетичному ринку України. Попри запевнення влади

про те, що все буде добре, що не буде віялових відключень, на жаль, ми бачимо, що ситуація в українській енергетиці залишається вкрай складною. Ми бачимо, як стрімко скорочуються запаси вугілля. Дуже дивно чути від представників влади про те, що це є реалізацією з українського боку Європейського зеленого курсу.

Зелений курс – це правильно, «Голос» це підтримує. Проте зелений курс – це про стратегічні продумані дії і планування, що забезпечить насправді інтереси українських громадян і сьогодні, і в найближчому майбутньому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається Загородньому Юрію Івановичу, фракція політичної партії «Опозиційна платформа – За життя».

ЗАГОРОДНІЙ Ю.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, шановний Руслане Олексійовичу. Я прошу передати слово народному депутату України Колтуновичу Олександровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, передайте.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Я дякую шановному Юрію Івановичу. Шановні колеги, хотів би звернути увагу і попередніх промовців, й інших, що ви не плутайте «зелену» енергетику і лобістську енергетику фінансово-промислових груп.

Ті, які сумніваються, порівняйте тариф на «зелену» енергетику в Україні і, наприклад, в Німеччині. Виявляється, у Німеччині тариф на «зелену» енергетику вдвічі менший, чи, точніше, кратно менший за деякими напрямками, ніж в Україні. Це перше.

Друге. Згадайте, до чого призводять ці маніпуляції на енергоринку? До того, що нам свого часу скасували пільговий тариф на електроенергію – 90 копійок, збільшили до 1 гривні 68 копійок, потім десь намагалися зменшити, але все одно це також є причиною підняття.

Третє – щодо нарахування вартості житлово-комунальних послуг. Ми всі постійно чуємо, що в нас тарифи не змінюються, а за даними Держстату, у нас, наприклад, у вересні 2019 року нарахування за житлово-комунальні послуги були 4,8 мільярда гривень, а у вересні цього року, тобто згодом, плюс два роки, уже 11 мільярдів гривень. Ось як у нас не змінюється тарифна політика.

Що стосується пролонгації пільгового тарифу на «зелену» електроенергетику – це також один із елементів лобізму фінансово-промислових груп, які, зокрема, мають відношення і до таких проектів законів, як цей. Що стосується накопичувачів, то вони ж не лише для «зеленої» енергетики, а й для інших видів,

а це призведе до спекуляцій взагалі на ринку, і на балансуєчому ринку, і електроенергетики в цілому.

Члени комітету від нашої фракції запропонували запровадити акциз на «зелену» енергетику, а тих, хто впроваджує відповідні заходи з встановлення накопичувачів, звільняти від цього акцизу на відповідну суму. Це дієвий економічний інструмент, який впливатиме і стимулювати впровадження відповідних накопичувачів. Наразі це питання не вирішується, тому ми не підтримуватимемо цього проекту закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кучеренко Олексій Юрійович. Будь ласка. Після нього ще Бакунець, і будемо переходити до голосування. Прошу народних депутатів зайняти свої місця. Будь ласка, Олексію Юрійовичу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, «Батьківщина» підтримає цей законопроект, як я вже сказав, але хочу звернути увагу і депутатів, і всього суспільства на ризики того, як вкотре ми мікроскопом можемо забивати цвяхи.

Ці накопичувачі можуть стати важливим елементом так званого ринку електроенергії. Це добре. Звертаю вашу увагу, шановні «Слуги народу», цьому ринку рівно стільки років, скільки ми з вами і ви в монокоаліції керуєте країною – два роки і чотири місяці. За ці два роки (це повністю ваш експеримент) цей енергоринок потрапив у величезний шторм, там уже на 75 мільярдів гривень боргів, там усі заборгували один одному. Так званий енергоринок став зразком ручного керування як з боку певних осіб з нашого комітету, так і з боку Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Саме недбале ручне регулювання цією так званою незалежною комісією спричинило кризу.

Вибачте, за всієї поваги до Президента України, коли він звинувачує опозицію, професійних експертів у тому, що вони панікують... Та ні, друзі, вугільна криза спричинена ручним регулюванням, спричинена тим, що два роки війни на енергоринку, і заплатити за цю війну саме споживач.

Наостанок. Друзі, учора була така дуже цікава подія: Президент оголосив, що, нарешті, влада забезпечила постачання семи суден із вугіллям з Америки. Мушу відкрити новину – це одна достатньо велика приватна компанія тягне вугілля. Це перше.

Друге. Цих семи суден вугілля вистачить аж на 12 днів роботи. Тому не розслабляйтеся.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович, і після цього переходимо до голосування. Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А. Група мажоритарників «Довіра», Львівщина. Шановний пане Голово, звичайно, цей законопроект запроваджує розширені повноваження діяльності операторів системи накопичення електричної енергії. Від сьогодні не лише вводиться термін «накопичення електричної енергії», а й також вони можуть імпортувати та експортувати електричну енергію. Ми підтримаємо цей законопроект за основу з доопрацюванням до другого читання.

Шановні колеги, звертаючись до вас, до цих педагогів з Львівщини, які присутні в нашому залі, заради яких ви працюєте, ми ще раз просимо Кабінет Міністрів переглянути тарифи, особливо для тих домогосподарств, які в опалювальний період отоплюють свої помешкання, не маючи газу, електричною енергією, аби встановити їм пільговий тариф, зменшити, аніж 1 гривня 68 копійок, або все-таки пільгову норму на споживання електричної енергії, або хоча б нічний тариф...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, користуючись правами головуючого, щоб встигнути розглянути це питання, я продовжую його розгляд до завершення, тому що вже скоро 15 година.

У нас усі виступили з цього питання?

Будь ласка, Анно Скороход, і переходимо до голосування цього питання.

СКОРОХОД А.К. Шановні колеги, депутатська група «Партія «За майбутнє» підтримає цей законопроект у першому читанні. Взагалі питання, яке мало бути внесено ще декілька років тому, блокували в комітеті. Я навіть подавала поправки, коли розглядався законопроект про «зелену» генерацію, але на той момент це не підтримувалося.

Цей законопроект є дуже правильним, необхідним для того, щоб українці не платили ні за що. Тому що коли ми маємо системи накопичення електроенергії для «зеленої» генерації, то це є вирішальним питанням для того, щоб ми регулювали цей сегмент електроенергії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, усі виступили. Прошу народних депутатів підготуватися до прийняття рішення.

Є пропозиція. Я ставлю на голосування пропозицію комітету про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку систем накопичення енергії» ([№ 5436-д](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу проголосувати.

«За» – 295.

Рішення прийнято (*Шум у залі*).

Несторе Івановичу, були ваші колеги, попросили. Почекайте ще секунду.

Є пропозиція комітету скоротити вдвічі, тому я її ставлю.

Відповідно до частини другої статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строків подачі пропозицій і поправок та підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку систем накопичення енергії» (№ 5436-д).

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 242.

Рішення прийнято.

Олександр Сергійовичу, оголошення.

КОРНІЄНКО О.С. Відповідно до статті 60¹ Регламенту Верховної Ради України повідомляю про створення у Верховній Раді України дев'ятого скликання міжфракційного депутатського об'єднання «Розумна політика». Головою цього об'єднання обрано народного депутата України Разумкова Дмитра Олександровича.

Разом з тим повідомляю, що Кабаченко Віктор Володимирович відкликав свій підпис зі списку народних депутатів, які виявили бажання увійти до цього МФО.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим. Завтра ми продовжимо роботу о 10 годині.